

Valja po pošti:

za celo leto naprej ... K 50—
za en mesec ... „ 4.50
za šestmesečno ... „ 55—
za ostalo inozemstvo ... „ 60—

V Ljubljani na dom

za celo leto naprej ... K 48—
za en mesec ... „ 4—
V pravi preloži mesečno ... 3.50

Sobotna izdaja:

za celo leto ... K 10—
za šestmesečno ... „ 12—
za ostalo inozemstvo ... „ 15—

SLOVENEK

Inserati:

Enostopna petstvarata (59 mm široka in 3 mm visoka ali uže prostor)

za enkrat ... po 50 v
za dva- in večkrat ... 45
pri večjih naročitih primeren
popust po dogovoru.
Ob sobotah dvojni tarif.

Poslano:

Enostopna petstvarata K 1—
lahaja vsak dan izvzemši ne-
delje in praznike, ob 3. uri pop.
Redna letna priloga vozi rej

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Recepti se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 50. —

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ograde 28.511,
bosn.-herz. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 50.

Pred rešitvijo jugo-slovanskega vprašanja.

Zanimivo je, kaj piše mažarski »A Nap« o našem vprašanju: Jugoslovansko vprašanje je stopilo z vsjo silo v ospredje. Posebno mažarski krogi se interesirajo zanj in so zelo nervozni. Iz parlamentarnih krogov poročajo, da bo Wekerle sprejel v svoj program dve kardinalni točki: zahtevo pa samostojni ogrski armadi in rešitev jugoslovanskega vprašanja.

»Iz izvrstno informiranih političnih krogov izvem, da se jugoslovanska kriza vedno bolj približuje rešitvi. Izrečna želja kralja je, da se reši to vprašanje še dokler traja vojna v popolno zadovoljstvo vseh interesentov, tako da ne bo to vprašanje predmet razpravljanja na mirovni konferenci. Gre se za to, da se stara sporna vprašanja Bosne, Hercegovine in Dalmacije hitro rešijo. Kralj je glede teh vprašanj zaslišal mnenje številnih faktorjev, a v kratkem se v zvezi s tem vprašanjem nadaljuje nadaljnja zaslišanja. Sam kralj se trudi, da se to vprašanje hitro reši, da more odstraniti nasprotna in da more prinese rešitev v zadovoljstvo in umirenje interesiranih narodov. Takega načrta, ki bi interesirane kroge vsaj malo zadovoljil in ki bi tvoril temelj pogodbe, še ni. Dalmacija se oddeli od Avstrije. Najtežji del vprašanja je dalmatinsko vprašanje. Ogrska ima brez dvoma historično pravo do Dalmacije. Samo dalmatinsko javno mišljenje želi odcepiti od Avstrije in pridružiti deželam svete ogrske kroge (?), posebno Hrvatski. Med tem bi se mogla ustvariti v avstrijskem parlamentu komaj večina za zakonski načrt, ki bi se izrekla za izročitev Dalmacije. Potrebno je torej, da avstrijska vlada to vprašanje do dobra pripravi in za eventualno izročitev Dalmacije doseže od ogrske vlade rekompenciacije. Te rekompenciacije so v prvi vrsti materialne, ali morejo biti tudi gospodarske na teritoriju, ki naj se reincorporira. Ravno tak položaj je tudi za Bosno in Hercegovino. Anektirane dežele so skupna posest Avstrije in Ogrske, ki so v dolgih stoletjih stale velikanske svote denarja. Od okupacije je dala monarhija za ureditev Bosne in Hercegovine brezštevilne milijone. Za časa vojske je

nosila te stroške Avstrija in Ogrska po kvoti. Avstrija je torej več žrtvovala kot Ogrska. Nasprotno pa ima Ogrska gotove zgodovinske pravice, a tudi zemljepisna lega anektirane province omogočuje, da se pridruži Ogrski in da se iz Ogrske vlada. Avstrijsko javno mnenje ne bi nasprotovalo pridružitvi anektirane province Ogrski v slučaju, da se prevzamejo bosenski državni dolгови in če se povrnejo vsi stroški. Avstrijska vlada je temu naklonjena, da se na tem temelju in o teh vprašanjih dogovarja z ogrsko vlado. Za časa budimpeštanskega obiska ministrskega predsednika Hussareka so razpravljali o teh vprašanjih, ali so imeli le informativni karakter. Ogrska vlada o teh vprašanjih še ni razpravljala v ministrskem svetu, končnega stališča še nimamo, tem manj, ker hoče ministrski predsednik Sandor Wekerle po želji kralja rešiti vprašanje na popolno zadovoljstvo hrvatskega javnega mnenja. Članom ogrske vlade je najbolj simpatična rešitev, da se da Bosni in Hercegovini posebnega bana, ki naj bi bil neodvisen od Budimpešte. Krona polaga veliko važnost, da upoznajo voditelji ogrskih strank vsak del vprašanja in da se stvori na Ogrskem čim preje enotno stališče. Ni torej nemogoče, da bo vladar pozval k sebi mažarske politike, kjer bo zaslišal njih mnenje.

Tako »A Nap«. »Rešuje« jugoslovansko vprašanje, seveda brez nas in preko nas, zato ga ne bodo rešili.

Parlament in delegacije.

Parlament se snide 1. oktobra.

Z Dunaja poročajo 17. t. m.: Zbornični predsednik dr. Grob je še danes dopoldne oglašil pri ministrskem predsedniku in se dogovoril z njim, da se skliče poslanska zbornica dne 1. oktobra. Dnevni red obsega naslednje točke: 1. Poročilo proračunskega odseka o posojilu na zadolžnice v znesku 954 milijonov kron pri avstr.-ogrski banki; 2. poročilo finančnega odseka: a) o davku na penca še vina; b) o vinskem davku; c) v davku na premož; d) o užitini na sladkor; 3. poročilo naučnega odseka o predlogu posl. Finka in tov. glede stalnega nameščenja okrajnih šolskih nadzornikov.

Delegacije bodo tudi zborovale.

Z Dunaja, 17. t. m.: Na povabilo zunanega ministra grofa Buriana je imel danes predsednik delegacije, tajni svetnik Hauser, v zunanjem ministrstvu daljše po-

svetovanje glede jesenskega zasedanja delegacij. Grof Burian je izjavil, da je pripravljen sklicati delegacije. Kot rok za sestanek avstrijske delegacije se je določil dan 15. oktobra. Na Dunaju navzoči poslanci krščanskosocialne zveze so imeli danes popoldne prost pomenek, na katerem so z zadovoljstvom pozdravili Butranovo mirovno noto in ugotovili, da bo krščanskosocialna stranka vse storila, da mirovno prizadevanje naše vlade čim krepkeje podpre.

V deželi parski Tesel gospodari ...

Ko je vsemogočni Metternich s svojo brezobzirno cenzuro k tlom tiščal vse kulturno gibanje, se je Prešernu izvil bolesten vzklík: »V deželi parski Tesel gospodari, ječe pod težkim jarmom sini Slave!« — Hujše kot kedaj doslej gospodari v deželi Kranjski Tesel — nemški Volksrat in njegov zaupnik gospod Oskar vitez Kaltenegger.

Ljudsko, zlasti pa srednje šolstvo se pod tem deželnošolskim referentom bori za biti in nebiti. Znano je, da so na naših — utrakvistčnih! — srednjih šolah že štiri leta vse slovenske čitanke, od prve do osme šole, ožigosane kot slabe in zato — prepovedane. Prepoved se do danes ni preklicana. Prepovedane so bile v začetku vojne, ko je bil naučni minister g. baron Hussarek, isti, ki vé toliko pripovedovati žurnalistom iz rajha, kakšno zlato svobodo uživajo avstrijski narodi na podlagi § 19. Vložena je bila obširna, temeljita interpelacija Jugoslovanskega kluba v tej zadevi — zaman! Znano je tudi, koliko so morali v zadnjih štirih letih naši slovenski dijaki preganjanja pretrpeti; če so med seboj izdajali kak nedolžen literarni listič, je že letel sum nanje; zlasti če so rabili psevdonim, n. pr. Sergej ali podobno. To je vse dišalo po panslavizmu. Ožigosani so morali v vojaško suknjo. Nekaterim izmed teh — ah, najboljšim — je smrt na bojišču izbrislala vžgano znamenje ... Znano je tudi, kako je isti vitez v decembru leta 1915. celo grmado sumničnej zoper slovensko srednješolsko učitelstvo nakopčil in na Dunaj poslal ...

In te dni smo zopet začutili, da v deželi parski Tesel gospodari: preteklo soboto, t. j. dne 14. septembra, ravno popoldne, ko so ljudje navadno v miru pri kosilu, je prinesel sel deželnega šolskega sveta za Kranjsko ravnatelju ljubljanske realke gospodu Corà zapečateni pismo. Ko ga je odprl, je čital v njem prijazno na-

znanilo, da je od ravnateljstva — odstavljen! Kdo ga je odstavil, ali minister Madejski ali nemški Volksrat za Kranjsko, dozdej še ni pojasnjeno. Samo toliko je znano, da je ravnatelj Corà, pred enim letom od ministrstva za ravnatelja postavljen, od sobote naprej odstavljen in da je vodstvo zavoda, kjer je ogromna večina dijakov slovenskega rodu, poverjeno zanesljivemu Nemcu. In kaj je zagrešil ravnatelj Corà? Nič drugega kakor to, da je bil nova in tudi Slovencem pravična metla, ki je napravila temeljit red. Ko so v šolskem letu 1914/15 dijaki nekega drugega ljubljanskega srednješolskega zavoda morali uživati gostoljubnost realke — o, in kakšno gostoljubnost! — so začudene gledali, ko niso v nobeni šolski sobi videli niti najmanjšega verskega znamenja (sv. razpela ali sv. podobe), pa tudi cesarjeve slike ne. Zvedeli so tudi, da se na realki pred poukom in po pouku sploh nič ne moli. Verjeti niso mogli, da je to mogoče, ko vendar veljajo nekako isti predpisi za vse učne zavode. In ravnatelj Corà je začel nekaj čistiti: vpeljal je zopet molitev pred in za poukom (gorje, da v slovenskih razredih slovensko molitev!), obesiti je dal sv. razpela; hotel je uvesti za slovenske nižje realce slovensko propoved. Gorje mu! G. vitez je že stal, ko je samo zvoniti čul o tem, prihodnjo nedeljo tik pod prižnico, da bi ja dobro razložil, če se bo slovensko pridigalo. Nemški značaj realke — umetno vzdrževan! — je bil v nevarnosti! Proč torej s pravično metlo!

In ob istem času, tudi pretekli teden, je g. vitez odstavil od vodstva idrijske realke g. dr. K. Lončarja. Zakaj? Idrijska realka je slovenski zavod. In dr. Lončar se je predrznil slovenske dopise odposlati c. kr. deželnemu šolskemu svetu za Kranjsko. Proč z njim! Kaj strokovno znanje, kaj pedagoška usposobljenost, kaj zasluge za mladino — Gehorsamkeit — nemškemu Volksratu seveda — ist des Christen Schmuck! O, da: ječe pod težkim jarmom ...! kliče Prešeren v Krstu pri Savici, ki je še vedno na Kranjskem pod Hussarekovo vlado, ki deli v smislu nemškega Volksrata »pravičnost vsem narodom«, prepovedan.

Pred sezono.

S političnim prepovedom, ki je sledil mračni dobi Stürgkhovega režima, je oživel celotni narodni življenjski sili. Vse kali, ki so bile štiri leta tlačene, so odgnale sveže, silnejše brstje; obzorja so

LISTEK.

Trozveznica v poljskem prevodu.

Krakovski »Głos Narodu« priobčuje Samo Stančev »Trozveznico«, za uglasbitev katere je razpisalo uredništvo »Slovenca« 5000 K nagrade, najprej v slovenskem originalu, nato izpod peresa neznanega pesnika v poljskem prevodu, ki se sledeče glasi:

Trójiwizak.

Przyjażń złączyła nas
Z północy hen do Jugu,
Północ z południem wraz,
Gdzie Słowian ściana druga!

Płyn pieśni, płyn, wieszczycie bież
Z Pomorza po Bałkany!
Niech dom nasz strzeżę wieżę wież:
Bałtyka—Adryi ściany!

Wolności błyszczy świat
Z północy hen do Jugu,
Na Słowian wolny byt,
Syn Sławy to nie sługa!

Płyn pieśni, płyn, wieszczycie bież
Z Pomorza po Bałkany!
Niech dom nasz strzeżę wieżę wież:
Bałtyka—Adryi ściany!

Prawda rozjaśnia noc
Z północy hen do Jugu,
W braterskiej wszystkich moc
Od berła aż do pluga!

Płyn pieśni, płyn, wieszczycie bież
Z Pomorza po Bałkany!
Niech dom nasz strzeżę wieżę wież:
Bałtyka—Adryi ściany!

Znamenita nabožna knjiga

Izmed žrtv sedanje svetovne vojske bode v naši zgodovini ovekovčeno ime Antona Rabuza, gimnazijskega profesorja v Celju († 1915). Že samo to, kar nam o njem poroča njegova soproga (v »Bogoljub« 1. 1917., str. 176—178), priča, da smo v blagem pokojniku izgubili vzor-moža, krščanskega junaka, s kakršnimi se morejo ponasati le najbolj cvetoče dobe krščanstva. Kaj je pomagalo pokojnemu profesorju do tolike značajnosti, do tako vzorno-čednostnega življenja? V svojih pismih (»Bogoljub«, 1917, str. 178) nam sam pripoveduje, da se ima za svoj duhovni napredek zahvaliti le Mariji, zlasti gojitvi takozvane »prave pobožnosti do Matere božje, kraljice src«. Knjigo bl. Lu-

¹ »Kratko navodilo za pravo pobožnost do Matere božje, kraljice src«, po nauku bl. Ludovika Grinjona Monforschekega. Priredil dr. Anton Zdešar, duhovnik misijonske družbe. Druga, dopolnjena izdaja. Ljubljana, 1912.

dovika Grinjona Monforschekega »Marija, kraljica src« je prebral v francoskem izvirniku in ko je izšel leta 1912. slovenski prevod, se ga je za gojitev imenovane pobožnosti opetovano posluževal.

Koga ne bode zanimala knjiga, ki nam je vzgojila takega vzor-moža, kot je bil profesor Anton Rabuza? Vsakdo si bode želel, seznaniti se s to knjigo in bode s posebno hvaležnostjo vzel v roke dr. Ant. Zdešarjevo »Kratko navodilo«, ki nam bode pripomoglo s pravo koristjo uporabljati imenovani izborni pripomoček duhovnega napredka.

»Kratko navodilo za pravo pobožnost do Matere božje, kraljice src« ima dva dela. V prvem nam je pisatelj temeljito pojasnil bistvo imenovane pobožnosti. Tudi preprost čitatelj se s pomočjo dr. Zdešarjevega »Kratkega navodila« lahko natančno seznani z Grinjonovo pobožnostjo do Marije. In to je zelo želeni, saj pravi sv. oče Benedikt XV.: »Naj bi se razširjala ta pobožnost še bolj ter v vedno večji meri poživila v dušah krščanskega duha.« — Ker je pa za to pobožnost, kakor tudi za vsakega, ki hoče duhovno življenje bolj globoko spoznati, potrebno premišljevanje, zato nam je pisatelj v drugem, obširnejšem delu svoje knjige podal natančen nauk o premišljevanju ter mu dodal 30 vzorcev za premišljevanje, uporabnih za pripravljalni mesec na Grinjonovo pobožnost. Dr. Zdešarjev nauk o premišljevanju

in njegova vzorna premišljevanja so poleg Kosarjevega pouka v »Nebeški hrani« (razširjeni v 70.000 izvodih med Slovenci) najboljše, kar je o tem važnem predmetu tiskanega v slovenskem jeziku. Že samo zaradi dobro premišljenega, s pravo verno pisanega nauka o premišljevanju zasluži dr. Zdešarjevo »Kratko navodilo«, da pride v več izvodih v sleherni slovensko hišo.

Knjiga »Kratko navodilo za pravo pobožnost do Matere božje, kraljice src« je izšla v samozaložbi in se dobiva v Ljubljani v samostanu duhovnikov Misijonske družbe pri cerkvi Jezusovega Srca, v »Katoliški bukvarni«, v prodajalnici Kat. tiskovnega društva (Ničman) in v Celju v samostanu pri Sv. Jožefu. Vezana knjiga stane 4 K. Ves dobiček je namenjen za popravo svetišča Žalostne Matere božje na Gradu pri Mirnu na Gorickem, ki ga je sovražnik ravno pred dvema leti (16. sept. 1916) razdejal.

Nabavimo si dr. Zdešarjevo »Kratko navodilo«; v veliko duhovno korist bode nam samim, pomagali bomo pa tudi k zgradbi svetišča na Gradu pri Mirnem, kamor je v mirnih časih zlasti na nedeljo Žalostne Matere božje (tretjo v septembru) romalo vsako leto skoro pol Gorice.

A. S.

se razširila in v trpljenju prešlih let očiščeni ponos je gnil pomlajene sile k novemu delu. Z enotnostjo politične smeri so vstala pomlajena enotna kulturna stremeljenja, katerih skoro eno prvih je bilo: prenovljeni Narodni gledališče v Ljubljani. Danes, po nekaj mesecih napornega dela, se je končno približal dan, ko se nanovo odpro vrata Talijine hiše za vse plasti naroda in za vse sloje. Vodstvo je določilo zadnje dni tega meseca za kulturo tako važni dogodek otvoritve prerojenega gledališča.

Marsikdo si bo morda mislil tisti večer, ko prestopi gledališki prag, kdo da je bil kriv tako dolgega odmora. A s širšega vidika gledano bi doletelo poleg splošnih razmer tudi vsakega izmed nas nekoliko krivde. Leta 1912-13 smo imeli zadnjo sezono, ko je nastopala naša lastna drama in opera. Križaj je še mešetaril za svojo »Nevesto«, Bohuslav je bil ljubljanski ljubljenelec in v dramo smo imeli Verovška in vse druge stare znanke. Prihodnja leta pa ni bilo več sredstev za opero. Za ta nedostatek so nas vendar Hrvati bogato oškodovali s svojo sijajno opero, dočim je dramo vodil Borštink. A Bog ve, kako bi bilo v jeseni, če bi ne presekala vojska mirnega življenja! Takrat pa je umetniško življenje onemelo. Tišino v Talijinem hramu je polnilo ropotanje kinematografskega stroja. No, da, saj so po vseh mestih kinematografi; da je pa pri nas zašel baš v gledališče, spada v posebno poglavje naše kulturne zgodovine.

Zato ne bomo iskali krivde, ker čutimo, da oziranje nazaj v bodočnost ne pravi nobenih dejstev. V našem življenju polje nova volja, in ta je vodila tudi dosežanje gledališko vodstvo pri delu za prihodnjo sezono, ki je potrebovalo veliko sile in veliko volje, ker ni zahtevalo samo nadaljevanja, nego skoro popolno obnovo. Da se zagotovi gnetni obstoj, so se zbrali zavedni možje, osnovali gledališki konzorcij in razpisali akcijske deleže po 100 K. Zastopane so v tem konzorciju vse stranke, kakor tudi pisatelji in umetniki ter bančni in veletrgovski krogi. Podpisovanje deležev je rodilo velik uspeh, tako da dosega danes nabrani kapital že skoro en milijon kron. Mestna občina ljubljanska je dovolila gledališču 50.000 K letne podpore, deželni odbor je dovolil porabo poslopja, a si je pridržal pravico vpliva na repertoar potem posebnega cenzorja.

Gledališko vodstvo je bilo poverjeno peteročlenemu ravnateljstvu, in sicer dvehma literarnima zastopnikoma: g. nadkomisarju Fr. Govekarju in g. prof. dr. Iv. Grafenauerju ter trem finančnim: g. odvetniku dr. Josipu Azmanu, g. ravnatelju Gustavu Praprotniku in veletrgovcu g. Ivanu Zormanu. Sestavo in nadziranje umetniškega programa je prevzel »Gledališki svet«, po večini sestavljen iz umetnikov in pisateljev pod predsedstvom g. profesorja Antona Funtka, našega odličnega poeta in kritika.

Pri angažmanu gledaliških članov se je oziralo pred vsem na slovenske, nato na hrvatske in češke moči. Istotako se je pri operi angaževalo pred vsem domače slovenske, nato češke in poljske pevke in pevce svobodne in ne že s pogodbi vezane.

Vodstvo drame ima šefrežiser g. Hinko Nučič, Slovenec, domačin, ki nam je dobro znan iz zlatih let našega gledališča. Zadnjih šest let je deloval na kraljevem, hrv. kazališču kot prvi igralec in režiser ter je bil desna roka zagrebske dramske uprave.

Vodstvo opere je prevzel Hrvat g. Friderik Rukavina, bivši I. dirigent v Lvovu in Varšavi ter v raznih velikih inozemskih mestih. Zadnja leta je kot prvi dirigent hrvatske opere nad vse uspešno deloval v Zagrebu. Gosp. Karlu Mooru, uglednemu češkemu skladatelju izvirnih oper in operet, bivšemu večletnemu gledališkemu ravnatelju in do početka vojske kapelniku v Beogradu, pozneje v Plzni na mestnem gledališču, je bilo poverjeno mesto kapelnika. G. Vladimir Marček, bivši šefrežiser na plzenskem divadlu in Vinohradskem divadlu v Pragi, zadnja leta šefrežiser drame in operete karlskega gledališča, je šefrežiser opere in operete.

Operni člani so povečini že preizkušeni pevci, kakor g. Josip Drvota, prvi tenor, bivši član Narodnega divadla v Plzni in Vinohradih, Poljak g. Josip Stepniowski, prvi tenor, doslej član mestne opere v Krakovu, G. Josip Čermak, prvi bariton, prej član vinohradskega, brnskega in plzenskega gledališča, Slovenec g. Ivan Levár, dosedanj I. bariton zagrebske opere, Poljak Hugo Zathay, prvi bas, prej na mestni operi v Krakovu in v Lvovu ter g. Batha Julij, operetni tenor, bivši član mestnega divadla v Kladnu. Med slovenskimi pevci navajamo še g. Josipa Zorman in g. Pavla Debevc, oba baritonista.

Iz prejšnjih let dobro znana prva sopranistka gđ. Jana Richterjeva, bivša članica brnskega divadla, se je vrnila zopet v Ljubljano k naši operi. Istotako se je vrnila naša rojkinja gđ. Režika Thalerjeva, ki je bila doslej angažirana

na graškem gledališču kot operna in operetna pevka. Kot operna novinka na našem gledališču je gđ. Hana Pirhova, absolventinja praškega konservatorija. Splošno priljubljena koncertna pevka gđ. Cirila Medvedova bo delovala letošnjo sezono pri nas kot operna mezzosopranistka, kakor tudi ga. Roza Percšlova in gđ. Anica Vrhunčeva. Kot operetna subreta je nastavljena gđ. Vera Skalska, bivša velepriljubljena in popularna članica brnskega narodnega divadla in praškega smichovskega ter vinohradskega divadla. Obče priljubljeni g. Josip Povhe ima poleg spevokomičnih vlog poverjeno tudi operetno režijo.

Kakor v operi, bo tudi v drami po možnosti izvedena specializacija v vlogah, da bo vsakemu igralcu poverjena vloga, ki mu najbolj odgovarja. Večji del so bili angažirani znani gospodje in dame, kakor g. Hinko Nučič za prve junaške vloge. G. Danilo kot karakterni igralec, ki ima tudi dramo režijo. G. Valo Bratina tudi kot karakterni igralec in režiser. G. Boleslav Peček, ki je deloval do sedaj v dramah in opereti v Osijeku, G. Josip Dancš, domačin, mlad. komik, bivši član ljubljanskega in tržaškega gledališča, i. dr.

Dolgoletna naša znanka, domačinka, ga. Berta Bukšekova, dosedanja članica varaždinskega gledališča, je angažirana kot karakterni igralec, Slovenka gđ. Mila Šaričeva, absolventka dunajske dramatične šole, kot sentimentalka. Hrvatica gđ. Ljuba Marjanovičeva kot mladostna heroina. Kot karakterni igralec ga. Ksenija Longhenova, bivša igralka v Žižkovu na divadlu »Rokoko«. Ga. Polonca Juvanova, gđ. Vera Danilova kot karakterni igralki, in gđ. Ana Garvas kot mladostna ljubimka.

Seveda ni možno danes objaviti celotnega ensembela. Zadošča, da je angažirano poleg imenovanih še več mladih domačih talentov, dam in gospodov. Tudi repertoar se določi kasneje oziroma sproti, vedno z ozirom na razne prednosti in slabosti poedinih članov.

V repertoarju se hoče vodstvo v glavnem ozirati na to, da bodo po možnosti igrana vsa večja slovanska dela (dramska in operna). Kakšna bo umetniška smer, označuje najbolje načrt drame za začetek. Finžgarjevemu »Divjemu lovcu« (otvritvena predstava) bo sledila Poljakinja Zapoljske »Morala gospe Dulske«, Jiraskova češka »Laterna«, Špicarjev slovenski »Pogumni Tonček« (otroška predstava), Shakespearejev »Hamlet«, Vojnovičeva »Dubrovnika Trilogija«, Nušičev »Svet« in Tolstega »Moč teme«.

Opera prične s Smetanovo »Prodano nevesto«, opereta pa z Messengerovo francosko »Generalovo hčerjo«.

Nadalje se pripravljajo najizbranejša oper, kakor so Čajkovskega »Onjejin«, »Boheme«, Adamov »Postilion«, »Žongler D. M.«, Puccinijev »Madame Butterfly« in Massenetova »Manon« i. dr., med tem ko bo v opereti posvečena pažnja samo dobri delom. V premnogih operah so se morale doslej črtati čisto glasbeno najlepše partije, ker nismo imeli plesalke, izvežbanih niti za silo. V zboru smo morali večkrat pogrešati plesnih aranžmanov in realistične živahnosti. Vse to se bo v bodoče spopolnilo. Tudi oprema odra se spopolni, polagoma z novimi, moderni režiji odgovarjajočimi dekoracijami, mobilijami, rekviziti i. dr.

Vodstvo Slovenskega narodnega gledališča se torej ni ustrašilo nobenih ovir in stroškov, da izvede svoj načrt glede obnove gledališča, kolikor je v današnjih razmerah možno, v najdostojnejši obliki. Ko nastopijo zopet mirni časi, se spopolni še ostalo, česar danes ni mogoče storiti. Tako smo uverjeni, da se v dolgo zapuščenem Talijinem hramu nastani zopet prava resna umetnost!

Casopisje o mirovni ponudbi.

Burianova nota in pisarije časopisov v rajhu.

»Reichsposti« se poroča iz Berlina: Ker nekateri časopisi pišejo, da je povabil Burian vojskujoče brez vednosti Nemčije in da nota ne izraža njenega nazora, moramo poudariti, da nastopajo zavezniški tudi zdaj popolnoma soglasno in da soglašajo Nemčiji, ker je Avstrija-Ogrska sama prevzela vobilo vojskujočim se strankam. Avstrija-Ogrska namreč zavzema v političnem oziru v sporu narodov drugačno stališče, kakor Nemčija. Tekom pogajanj mesca avgusta v nemškem glavnem stanu so že dosegle popolno soglasje. Državni tajnik pl. Hintze se je vrnil z Dunaja z zadostnimi obvestili o namerah Avstrije-Ogrske. Kdor umeva presoditi položaj, ve, da je uveljavil govor podkanclerja Payerja korak Avstrije.

Berlinski listi, kakor »Vossische Zeitung«, »Börsencourier«, »Tägliche Rundschau«, »Deutsche Tageszeitung« in »Berliner Lokalanzeiger« niso zadovoljni z Burianovo demaršo in pravijo, da je za korak Avstrija sama odgovorna. Pot, ka-

tero je nastopila Avstrija, se jim zdi nevarna. »Tägliche Rundschau« izvaja pod nadpisom: »Črno-rumeno«: Pričakujemo, da bo ententa sveto lagala, češ, mi smo povzročili korak, katerega je napravila Avstrija. Burianov korak je onemogočil vsako možnost miru. Če sporazum sprejme ponudbo, nastane vprašanje, bo li sestavitelj mirovne note dovolj močan, da odkloni, če se ne bo želela Nemčija udeležiti pri pogajanjih. »Deutsche Tagesztg.« pa piše: Mirovni korak grofa Buriana bodo smatrali naši sovražniki za nov, razveseljiv dokaz, da so se osrednje velesile zelo približale Canossi. — Ali pripravljajo berlinski šmok kako novo gonjo proti visokim miru naklonjenim osebam?

Zborovanje nemškega glavnega odseka.

Berlin, 17. septembra. Glavni odsek državnega zbora bo zboroval šele 24. septembra. »Vorwärts« piše, da je to prepovedno. Avstrijsko-ogrsko nota zahteva hitrega odgovora, v Finski bodo volili kralja že 26. septembra. Vprašati moramo, če obupne odgoditve vsakega parlamentarnega vplivanja ne povzročuje namen, da dobi parlament dejstva, kakor se je zgodilo ob dodatnem pristavku v Brestu Litovskem.

In ljubljanski nemškutar laškega pokoljenja Pavle Samassa...

Z Burianom se prepara v — »Grazer Tagblatt«, ker je Burian brez njegovega dovoljenja uvedel mirovna pogajanja. Ker služi vsled vojske Samassova firma lepe milijone, seveda spletarkari proti Burianu in se boji, da ne bodo ententariji, pred vsem anglo-saški spretnejši diplomati našli kake razpoke v četverozvezi. Ker je Pavle Samassa obogatil s slovenskim denarjem, se vojskuje na potrpežljivem popirju velenemškega vodilnega protestantskega glasila za neomajeno zvezo z Nemčijo in mogočno zahteva: Avstrijsko-ogrsko ozemlje ostani nedotakljivo, nihče se ne dotakni mirovnih sklepov sklenjenih v Brestu in v Bukarešti in nihče se ne vmešava v naše notranje razmere. Pavle iz ljubljanskega Karlovskega predmestja s svojim člankom dokazuje, da pridno bere »Alldeutsches Tagblatt«, katerega članki so pa le boljši, kakor Pavletovi, ker so živahnije pisani, kakor zna pisati nemško rojena in vzgojena »ljubljanska srajca«.

Clemenceau in Burianova nota.

Berlin, 16. septembra. »Nationalzeitung« poroča iz Curiha: Clemenceau je zelo hitro odpotoval v Pariz, ko je izvedel, da so predložili na Dunaju noto, ker namerava sklicati ministrski svet.

Ententa ne odgovori Burianu.

»Petit Parisien« je izvedel, da ententa na dunajski predlog ne bo odgovorila potom kake nevtralne države, marveč namerava narodom Avstrije Ogrske in Nemčije, Otomanom in Bolgarom naznaniti, v kakšnih okoliščinah je mogoče svetovni mir. Ko se vrne Clemenceau in Pichon v Pariz, sestavijo narodom osrednjih velesil namenjeni oklic entente. — Bivši francoski ministrski predsednik Viviani je izjavil, da bodo v parlamentu razpravljali o Burianovi noti, preden odgovore na njo. — »Lokal-anzeiger« poroča iz Londona, da bodo avstrijsko-ogrsko noto skrbno proučili in da od konference ne pričakujejo veliko, preden ne pritrdijo osrednje velesile nekaterim posebnim točkam. Najbrž z ozirom na te točke piše »Daily Chronicle«: Avstrijska ogrska ponudba je prvo direktno približanje, od kar je vojska, zato je važna. Namerava odvaliti krivdo za nadaljevanje vojske ententi in povzroča jo iskreno hrepenenje po miru v Berlinu in na Dunaju. Prvič se pripoznava, da ne morejo osrednje velesile dobiti vojske. Namesto pretirane zmagoslavne baharije, s katero se je napovedovala velika cesarjeva bitka, je zavzela bojazen pred porazom. Nota sodi, da ni na nobeni strani dana verjetnost vojaške zmage in se zavzema za poravnalni mir. Nihče si ne želi en dan nadaljevati vojske, če ni neobhodno potrebno. Po vsem prenehanju trpljenja se ententine dežele ne morejo zadovoljevati z navideznim mirom, ki bi pomenjal novo vojsko v času, ki bi bil všeč militaristom osrednje Evrope. Svobodni narodi sveta so odločeni, da drže skup, dokler se popolnoma ne odpravi strašna nevarnost. To na ni mogoče prej, dokler ne bo nemški militarizem razbit. Razbiti ga pa more le jasni poraz doma ali na bojišču. Dokler se res ne sprejme berlinske in dunajske navade, pogajanja nič ne koristijo. Zanašamo se enostavno na logiko vojaškega uspeha, da v Wilsonovem smislu spametujemo sovražnika. Nov mednarodni red zahtevamo, ki naj temelji na splošnih načelih pravice in pravičnosti. — »Agence Havas« je po poročala 17. t. m.: Avstrijska ogrska nota z ozirom na priborjene uspehe zadnjih dveh mescev ni presenetila. Položaj se je res spremenil. Splošno se sodi, da mirovna ofenziva osrednjih velesil ne bo dosegla svojega namena. V Bourbonški palači so izjavili v nedeljo: Vojni smotri Francije in Anglije so znani: nedotakljivost domovine, svelovno ravnotežje, osvoboditev vseh zatiranih narodov in odškodovanja novoro-

žene škode. Naši sovražniki, ki so zdaj slabi, pravijo, da ni mogoče, da se doseže mir z orožjem. Mi sodimo drugače.

Balfour o Burianovi noti.

Prvi državnik entente, angleški zunanjji minister lord Balfour, je že, kakor poročajo zasebno iz Rotterdama, podal svojo izjavo o Burianovi demarši. Izjavil je: Dunajski predlog ne nudi možnosti, da se doseže smoter, ki ga hočejo doseči zavezniški: mir, ki bi bil več, kakor premirje. Ali je v takih okoliščinah najmanjši vidik mogoč, da se s takimi razgovori doseže uspeh? Če tudi zelo želim, da si ogledam predlog ugodno zanj, le ne morem na stavljeno vprašanje odgovoriti z da. Prebivalstvo entente hrepeni po miru, toda tako neumno ni, kakor sodijo nekateri v osrednjih državah o njem. Razgovori so brez vsake koristi, izvemši če se peča Nemčija z vprašanji v popolnoma drugačnem duhu, kakor je tisti, ki je do zdaj njene državniške preveval. Nemčija računa, da bo predlog sodeloval v tej smeri, da nas razdvoji. Zelo nerad, toda z zelo malimi dvomi sem sklenil zaključek, da se predlog ni stavil z namenom, da se doseže poravnalni mir, marveč zato, da se oslabe naše sile.

London, 16. septembra. (K. u.) Pri zajtrku, katerega je priredil kraljevski konjalni zavod zastopnikom časopisja, je govoril Balfour govor, v katerem se je pečal z avstrijsko ogrsko noto. Izvajal je: Pri mojih izvajanih morate upoštevati, da sem si jih napisal tekem dveh ur potem, ko sem spoznal noto iz časopisov in da se mi še ni nudila prilika, da se o njej posvetujem s svojimi tovariši. Kar govorim, se mora smatrati zato izključno le kot osebna izjava člana vlade. Pred vsem izjavim, da soglašam z nazorom avstrijske ogrske note, da gre za celo civilizacijo. Kaj predlaga sovražnik, da se konča sedanje stanje? Po moji sodbi to-le: nobenega premirja, marveč uvedejo naj neodgovorne osebnosti razgovore. Ne zanikavam, da tak razgovor v gotovih okoliščinah lahko zelo pripomore, da se doseže sporazum. Toda obstoja li zdaj najmanjša nada, da je mogoče uvesti v sedanjih razmerah koristne razgovore? Tega ne morem uvideti, kakor tudi želim, da bi mogel predložiti osebno ugodno sprejeti. V vseh štirih letih niso Nemci niti potom svoje vlade, niti potom kakega odgovornega člana vlade stavili predloge, ki bi jih lahko označili za mirovno ponudbo. V kolikor se spominjam, se ni nikdar stavil konkretni predlog o pogojih, s katerimi bi hoteli Nemci skleniti mir.

Taylorjev sestav.

III.

Ni ga delavnega sistema, ki bi lepše ravnal z delavci kot ravno Taylorjev sistem; zahteva, da delavca natančno študirajo z ozirom na značaj, zmoglost, gibčnost, priročnost in fizično sposobnost. Če se pri enem delu ne obnese, ga nikakor ne odslove, marveč poskusijo z njim pri drugem delu, ki si ga sam izvoli ali zaprosi zanj. Delavca toliko časa preskušajo, da najdejo prostor zanj, kjer se izkaže najposobnejšega in vrši delo z veseljem in največjim uspehom. Nasprotno pa v naših delavnicah delavca po navadi takoj odslove, ako se pri prvem delu, kamor ga slučajno dodele, ne izkaže dovolj sposobnega. Tudi se pri nas ne zanimajo za delavca toliko kot Taylorjev sistem zahteva, ampak ga prepuste bolj samemu sebi, kar znači na eni strani veliko potratno časa, na drugi strani pa mu na ta način zabranjujejo in zakrivajo pot do izpolnitve strokovne izobrazbe. Pri nas se predvsem upoštevajo zmoglosti priprečevalnega jezika in ne faktičnega dela, kot bi bilo pri normalno mislečih ljudeh pričakovati. Taylorjev sistem ne pozna parasitov, ki vstopijo v tvornico po kaki protekciji in potem na stroške posameznikov lenuharijo ali šikanirajo dobre strokovne moči, ki pa niso tako srečni, da bi bili v posesti velikih protekcij ali kupa popisanih listin, ki pričajo, da je tak možakar pred leti pohajal v šolo in si tam pridobil potrebnega znanja. Koliko zna danes, ko dejansko izvršuje delo, o tem pri nas še vedno ne razmotrivajo toliko, kot bi bilo potrebno. Taylorjev sistem omogoča preprostemu delavcu na podlagi njegovega strokovnega znanja in dela dvigniti se nad manj nadarjene sodelavce in postati voditelj posameznega oddelka.

Razmerje med inženirjem, mojstrom in delavcem je po imenovanem sistemu veliko bolj urejeno kot pa drugo. Med tem ko pri nas vlada neka napetost med zastavljenci podjetja in delavstvom, se pri Taylorizmu kaj takega ne more trditi, ker je inženir, kakor mojster in uradnik od vodilnih mest tako vzgojen, da postopa z delavstvom po očetovski in kot učitelj, napram učencu ter ne kot nemški valpet z bičem v roki. Koliko se pri nas delavec trudi, da si pridobi naklonjenost mojstra na kakršenkoli način, kar je pri Taylorju samonhsebi umevno. Moistri se zavedajo,

da so oni radi delavcev nastavljeni in ne obratno.

Razdelitev dela, — ki ga vrše ali boje rečeno imajo vršiti po naših obratih tovarniški mojstri, — na več uradnikov v Taylorjevem sistemu, razbremenijo odtotne mojstre in jim omogoča natančneje, točneje vršiti odkazana jim dela bodisi kot kontrolni ali poučni organi. Razdeljevalec dela pozna natančno vsakega mojstra posebej po zmožnostih in značaju in dobro ve, koliko mu sme odkazati da bo lahko izvršil. Pri nas je to čisto narobe. Od našega mojstra zahtevajo vse, kar zna in česar ne zna inženir ali vodja. Ako kake zadeve vodja obrata ne zna razrešiti, si poišče tišega mojstra, ki je po njegovem mnenju najboljši strokovnjak in mu odkáže nalogo v izvršitev. Kako mojster kaj takega reši, je čisto različno, a največkrat stvar zaspi in se pokaže šele takrat, ko obrat naenkrat obliči in nihče ne ve, kje iskati napake. Takih nerednosti obrata Taylorizem ne pozna, ker je delo vsakega posameznika tako razdeljeno, da je lahko opravi v določenem času in tudi v strokovnem oziru.

Rezultat vseh prednosti Taylorizma se zrcali v srčnem skupnem delovanju vseh nastavljenecv.

Tako je v kratkem označeno jedro Taylorizma. Potrebno je, da razmišljamo o prednostih in slabih straneh tega sistema, predvsem ker smo mi Slovenci še precej neokretni in nimamo prav nobenega sistema ali vsaj ne veliko vrednega. Mi nismo pogrešali dosedaj časa in ne delavnih moči. Za nas je bil Taylorizem tuj in bi ga v resnici ne bili rabili. Prišla pa je vojna, ki nam kosi najgilejše moče, a prišla je v tem času tudi ura, ko gospodarsko vstajamo. Dvojno nalogo nam nalaga čas: ekonomično izrabiti vso slovensko moč v prvotni in blagostanje domovine. Prvo stopnjo do samostojnega gospodarstva imamo že precej za seboj. Veliko imamo denarnih zavodov in ne malo vlog v primeri z našo skromnostjo. Preiti naravnost k drugi stopnji, ustanavljanju samostojnih podjetij z domačim kapitalom. Malo nas je in če se le en neznaten odstotek odloči za industrijo, imamo kmalu produkcijo preko domačega trga. Tako smo naravnost prisiljeni stopiti na inozemski trg, in s tem računati na konkurenčne izdelke. S cenami nizko, s kakovostjo izdelkov kvišku, tako narekuje veletržec-tujec.

Kako pa naj bomo temu kos brez pravega znanstveno načrtanega delavnega sistema, ki nam omogoča produkcijo dvigniti za 80 do 100 odstotkov ob istočasnem padanju lastnih stroškov. Sistem nam omogoča za cela polletja naprej izračunati s sigurnostjo, koliko bomo lahko izdelkov v gotovem času postavili na trg in po kakšni ceni. Taki računi so predvsem potrebni za eksportiste, da že vnaprej vidijo prihodnji razvoj industrije in tako lahko marsikako konjunkturo dobro izrabijo v korist domači industriji.

Taylorjev sistem, uporabljen v industriji, ki bi slonela na zadružni podlagi, naj bi bil kakipot do naše gospodarske samostojnosti.

Merjovec.

Pl. Spitzmüller o misliji avstr.-ogr. monarhije.

Dne 17. t. m. se je uradništvo skupnega finančnega ministrstva in bosensko-hercegovskega oddelka predstavilo novomenovanemu skupnemu finančnemu ministru baronu pl. Spitzmüllerju. Na odgovor sečnega načelnika Klumburga je odgovoril Spitzmüller z daljšim govorom, v katerem je povdarjal, da se mu je tekom 32letnega delovanja na poprišču skupnih zadev posrečilo, da je v zvezi z ogrskimi politiki poravnal stvarne razlike v najvažnejših vprašanjih in našel zaključke, ki so za oba dela monarhije ugodni. Kar tiče prebivalstva Bosne-Hercegovine, mu je minister zagotovil vso svojo skrb in naglašal potrebo, da se odkup kmetov nadaljuje. Minister si je na jasno o tem, da morejo narodne težnje tvoriti podlago za politične odločitve in nove tvorbe. Vojna je pokazala, da je v medsebojnem življenju narodov v monarhiji marsikaj bistveno škodljivega, kar se mora odpraviti. Vendar pa narodni element ne sme prerasti druge merodajne elemente državnega življenja, predvsem staročastilivno dinastijo, kulturne ter verske zveze kakor tudi državne vezi. — O zadnji notni zunanega ministra je rekel baron pl. Spitzmüller, da je mogla ta korak storiti le monarhija, ki je nalogo, da se različni narodi združijo v skupno državno življenje, že dosedaj trajno uspešno reševala. Trajnost miru bi bila v naprej v nevarnosti, ako bi uspeli narodne agitacije monarhije onemogočiti poklice in možnost, da sodeluje pri rešitvi narodnostnega problema. Vsi smo prepričani o misliji avstrijske-ogrške monarhije, da narodom v donavski kotlini in na jugovzhodu Evrope zajamči trden in miren obstoj. Mi smo torej tisti, ki moremo dati svetu eno izmed najvažnejših jamstev za trajen mir. Mi bomo svojo nalogo tudi izvršili. Nakane proti ustroju monarhije se bodo razbile; to nam jamčijo

naše junaške čete in naši zavezniki. Tudi napadi v notranjosti se bodo izjalovili. Ob organični rešitvi narodnih vprašanj v označenih mejah mora biti narodna pretrianost, narodna fantazmagorija ali psihoza, ki jo je v narodnih stvarih povzročila vojna, popolnoma izključena.

Sela ljubljanskega občinskega sveta.

Ljubljana, 17. septembra 1918.

Sejo vodi župan dr. Tavčar, ki imenuje overovateljem zapisnika obč. svetovalec R. jino in dr. Novaka.

Predsedstvena naznanila.

Župan se spominja umrlega občinskega svetovalec Trčka. Dalje poroča: Deželni odbor smo naprosili, naj dovoli pobiranje tlakarine. Odgovoril nam je, dež. odbornik dr. Pegan je podpisal dopis, da na to niti misliti ni. — V zadnji seji je občinski svetovalec Vrstošek zahteval, naj zapuste tržaški begunci Ljubljano. Obrnil sem se na vlado. Tam so mi odgovorili, da sicer izgon ni mogoč, a občina se lahko poslužuje drugih sredstev: odnovejo se lahko razne nakaznice na kruh i. t. d., kar se itak dela.

Z ozirom na pritožbe iz Šiške o poplavih sem odzvil, da se je napravil požiralnik. Se vzame na znanje.

Končno poroča župan: Mestnemu magistratu so došla sledeča darila:

Za mestne uboge:

Neimenovan mobiliziran uradnik civilne službene prejemke v znesku 2612.17 K; Leopoldina Kriszt, magistratna uradnica na Dunaju, o priliki glavnega dobitka ljubljanske srečke 300 K; cesarski svetnik Josip Benedikt povodom smrti svojega sina 100 K; Irena Feledi iz Velikega Varadina 20 K; Alojzij Jug, gostilničar pri Avstrijskem carju, zbirko stalnih gostov, 20 K; gospa Turnšek 2 K; tverka Anton Kušan 2 zaboja mila.

Za aprovizacijo ubožnih slojev. Neimenovan dobrotnik vsakomesečno 500 K, za mesec julij in avgust 1000 K; neimenovan dobrotnik vsakomesečno 100 K, za mesec julij, avgust in september, 300 K; Adolf Lorant, trgovec, 200 K.

Razno.

Ormoška ženska podružnica sv. Cirila in Metoda za vdove in sirote padlih slovenskih vojakov 200 K; pisarna dr. Fran Tomišek, poravnava med Otmarjem Sturmom in Francem Derendo za vdove in sirote ljubljanskih trgovskih nastavljenecv slovenske narodnosti, službojučih pri 17. pešpolku, 100 K; Viktor Poznik, notar v Ložu, iz kazenske poravnave za vdove in sirote v vojni padlih domačih vojakov 50 K; Amalija Schmidt, restavraterka pri Roži, za oslepele vojaše 40 K.

Darovalcem se izrazi zahvala občinskega sveta. Župan zaoblubi novo sprejete meščana Petra Štefica.

Sprejem v občinsko zvezo.

Mag. nadkomisar Fr. Govekar poroča o prošnji občin in zasebnikov za podelitev domovinske pravice v ljubljanski mestni občini ter predlaga, da se 110 prošilcem ugodi, 17 prošilcev pa odkloni. Prošilec Hrvat Mir. Serbecu, trgovcu, se podeli zagotovilo sprejema v ljubljansko občinsko zvezo, če dobi avstrijsko državljanstvo.

V ljubljansko občinsko zvezo so sprejeti med drugimi: advokat dr. Ambrositsch, trgovec Anton in Tomaž Mencinger ter Emil Ecker, Alojzij Trtnik, uradnik ograde bolniške blagaine, revident južne železnice, občinski svetovalec Ivan Vrstošek.

Personalno-pravne zadeve.

Poroča občinski svetovalec dr. Novak. V upravnih odbor Mestne hranilnice se izvli g. Franc Klemenc. — Prošnje za oprostitvev oziroma za podaljšanje določenega roka za zvezo hišnih kanalov z mestnimi kanali se rešijo tako-le: 27 prošilcem, večinoma posestniki z Martinove in sosednih cest, ki priznavajo obvezo, da zvežejo hiše s kanali, se dovoli podaljšanje roka do 1. oktobra 1920. Drugi skupini, v kateri trde prošilci, da se pečajo s kmetijstvom ali vrtnarstvom: profesor, ključavničar, uradnik i. t. d. so med njimi, se tudi dovoli podaljšanje do 1. oktobra 1920; obveza se bo potem načelno rešila. — Ugode se prošnje Frančiške Berdajs in Lucije Dofe, Karlu Pollaku se podaljša na Sv. Petra nasipu rok do 1. julija 1919, Maksu Samassi (občinski svetovalec Rojina: Ali ni nobenega milijonarja več!) in Gustavu Tönniesu se podaljša rok do 1. oktobra 1920.

Finančne zadeve.

Županov namestnik dr. Triller poroča o nenadni skoncaciji mestne blagajne, ki je pokazala popoln red. — Sklene se s kvalificirano večino, da sme župan najeti posojilo pri »Vojno kreditnem zavodu za južno vojno okrožje« v svrhu pokritja po vojni povzročene škode, katero ceni župan z nad 4.000.000 K, v višini 3.500.000 kron. — Na znanje se vzame poročilo mestnega knjigovodstva o izplačilu enkratnega draginskega prispevka mestnim uslužbencem dne 1. avgusta 1918 v znesku 72.939 kron. — Prošnja »Društva hišnih posestnikov v Ljubljani« za ureditev načina plačevanja gostadnine se reši v smislu, ki ga je predlagalo društvo. — Občinski svetnik Likozar predlaga, naj se zviša tehtarina pri javnih tehničnih užitinskih zakupih, ki znaša zdaj do 1000 kg 20 vin, od nadaljnjih 100 kilogramov za 2 vin, za sto odstotkov. Predlog obvelja. Isti občinski svetnik predlaga, naj prispeva mestna občina 5000 kron šolskemu odboru za obratno-nadaljevalne šole. Obvelja. — O ostalih treh poročilih finančnega odseka je zopet poročal podžupan dr. Triller. Ugodilo se je prošnji »Deželne zveze za tujski promet« za izplačilo zapadle subvencije v znesku 6000 kron; 2000 kron je že izplačanih. Prevzem Marijinega spomenika na St. Jakobskem trgu v oskrbo mestne občine. Poroča je dr. Triller: Marijin spomenik na St. Jakobskem trgu so postavili kranjski deželni stanovi. Župnik pri Sv. Jakobu je naprosil mestno občino, naj ga prevzame v oskrbo. Spomenik razpada, poprave se nihče ne upa lotiti. Občina se je obrnila na deželni odbor, naj kot naslednik kranjskih deželnih stanov prevzame popravo spomenika. Deželni odbor je to odklonil. Občina ne more poprave

prevzeti za se, toda ko bo primerno restavriran in popravljen, ga seveda sprejme v svojo oskrbo in se za njegovo vzdrževanje ustanovi poseben sklad. Stroški za temeljito popravo spomenika so proračunani na 100.000 kron, najprejtišnja restavracija bi stala 10.000 K. Poročevalec predlaga: Vlada in deželni odbor naj se naprosita za podporo v ta namen. Knezoškofijski ordinarijat naj se naprosi, naj blagovolji odrediti v ta namen pobiranje milodarov v ljubljanskih cerkvah. St. Jakobski župnik naj se naprosi, da posreduje za podporo pri zasebnikih in pri denarnih zavodih.

Župana dr. Tavčar se čudi, ker je deželni odbor odpovedal popravo katoliškega spomenika in pravi s povdarilom: »Gospodarija ni imel nobenega; spomenika ne bomo pustili razpasti.«

Občinski svetovalec Šerjak opozarja, da se vozi za spomenik gramoz, vsled česar trpi železna ograja. Opozarja na slabo stanje spomenika, ker raste na tlaku trava, kar so povzročuje, da spomenik razpada.

Dr. Tavčar: Spomenik se mora restavrirati, samo ne na račun občine, ki bo pa seveda morala k restavraciji prispevati.

Poročevalecvi predloži obveljajo.

Zavržena priziva. — Proračun užitinskega zakupa.

Zavržeta se priziva posestnice Ane Regali (poročevalec dr. Triller), ki se je pritožila proti predpisu vojaške nastanitvene pristojbine in posestnika Franca Kandare (poročevalec dr. Novak), ki se je pritožil glede na premembo projektirane ceste od proge dolenske železnice do potoka Galjevice. — Proračun užitinskega zakupa (poročevalec občinski svetovalec Likozar) za dobo od 1. julija 1918 do 30. junija 1919 se je odobril.

Aprovizacija.

Poročilo odseka za aprovizacijo mesta o raznih aprovizacijskih zadevah je podal dr. Triller, ki je med drugim izjavil: »Skrcenje krušne močnine se je odpravilo le, ker se rabi slaba moka, katero sta odpovedali obe železniški aprovizaciji. Nastopiti moramo tudi proti znanemu Paulovemu ukazu proti samopomoči prebivalstva. Aprovizacija je storila vse, da olajša stanje, ker cene živilom kljub žetvi rastejo. Pri deželni vladi je zboroval posvet, na katerem smo dosegli, da dosežemo kontingent popolne krušne močnine in 1 kilogram moka za osebo. Krepko sta nas podpirala deželna vlada in tukajšnja podružnica Vojnega žitnega zavoda. Primerne kvalitete moka nismo dosegli. Dvomim, če dajajo v celi Avstriji kje tako moko, o kateri je graško preskuševališče izjavilo, da ni užitna za ljudi. Predlagam, da se ta moka, kolikor jo še imamo, proda za krmljenje živine. Krompirja so nam obljubili do 15. ali vsaj do konca oktobra 350 vagonov: 60 kg ga bo odmerjeno na osebo. Razdelili ga bomo precej, že jeseni. Zahtevali smo na osebo 100 kg, dobili pa le 60 kg. Varčevati se mora tudi s krompirjem, da ga ljudem ne bo prekmalu zmanjkalo in naj se ljudje na to opozarjajo. Aprovizacija mora preskrbeti tudi za rezervo. Nekaj ješprena, kaše so nam obljubili. To bomo imeli za hude čase. Če tudi dobimo redno kruh, moko in krompir, je le mesino prebivalstvo navezano na nahrbtnik, ker pomanjkanje mesa in pa masti je vedno večje. Stradanje je neizogibno, če se zapre pot samopreskrbe pri znanih na deželi. Predlaga protest proti prepovedi prometa z nahrbtniki. Nastopa naj se proti prebivalcem z vso strogostjo. Protest naj se pošlje deželni vladi. Praksa se je sicer pri pobiranju nekoliko olajšala, toda mora se še bolj omiliti. Predlagani protest je obveljal soglasno.

Interpelacije.

Občinski svetovalec Jeglič opozarja župana na napade v Hirske ulici in prosi župana, naj se tam skriji za razsvetljavo. — Občinski svetnik Milnar opozarja, da je Opekarska cesta brez luči. — Župan: Bom ustreget. — Občinski svetovalec Šerjak opozarja na nesrečo v Gruberjevem prekopu. Opozarja na sklepe občinskega sveta o varnostnih napravah pri prekopu. Želi, naj se pripravijo vrvi in drogovci. Občina ni ničesar zadolžila, da se je zgodila taka nesreča, ker kdor pade v Gruberjev prekop, mora utoniti. — Župan: Gleda naj se na to, da se ne bodo vozili otroci s čeljni; v tem je bil vzrok strašne nesreče. Se veslaji niso znali. — Franchetti naproša župana, naj gleda na to, da se bodo pri električni železnici ozirali na varnostne predpise, ker se vozi tako, kakor da jih ni. Ne glede na to, če se kdo leze v voz, se kar zvoni in se nič ne ozira na varnost ljudi, otroci so med njimi. Župan: Bom vse storil, kar je potrebno.

Župan na to zaključil javno sejo.

Italijanska ofenziva.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 17. septembra. Uradno:

Med Brento in Monte Solarolo so Italijani večeraj jutraj po močni, do bobnečega ognja povišani artiljerijski pripravili prešli k napadu. Njihove naskakovalne kolone smo v dolini Brente in pred Col Caprile pogнали nazaj z našim ognjem na Asolono pa vsled učinkovanja naših baterij sploh niso mogli zapustiti svojih jarkov. Na Monte Pertica, Solarolu in Tassonu je prišlo do srditih bojev, v katerih se je sovražnik brez izjeme moral umakniti. Na drugih odsekih večkrat živahno delovanje letalcev.

Albanija. Pri Pojanih so se izjalovili ponovni italijanski sunki.

Načelnik generalnega štaba.

× × ×

Iz vojaških razmotiranj k uradnemu poročilu: Italijani so 16. t. m. s silnim napadom na naše gorske postojanke med Brento in Piavo svojo od nas že dolgo pričakovano ofenzivo. Gorski boji naj bi ustvarili predpogoj za prekoračenje Piave in za velike jesenske bitke. Ker dela Italija zelo obsežne priprave za svojo ofenzivo, moramo biti pripravljeni na daljše in težke boje.

Spominjajte se »Slovenske Simže«!

Sovražni naval na Hinderburgovo črto.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 17. septembra. Uradno:

Pri avstrijsko-ogrskih četah nobenih večjih bojev.

Načelnik generalnega štaba.

NEMSKO URADNO POROČILO.

Berlin, 17. sept. Veliki glavni stan:

Bojni skupini kraljeviča Rudolfa preta Bavarskega in generalnega polkovnika pl. Böhma.

Na Flanderskem živahno pozvedovanje. Južno od Yperna so se izjalovili sovražni delni napadi.

Ob postojanki pri prekopi so se pomerski grenadirji od ponovnih sunkov proti sovražniku pri Sauchyzy-Cauchyju vrtili z ujetniki.

Pri Havrincourtu se je artiljerijski boj zgodaj jutraj mimogrede povišal do velike sile. Pehota ni nastopala.

Bojna skupina nemškega cesarjeviča.

Med Ailetto in Aisno so se nadaljevali silni napadi sovražnika. Vzele smo speš vzhodni rob višine vzhodno od Vauxaillona, kjer se je sovražnik ustalil. Ob cesti, ki pelje od Laifauxa proti vzhodu, nas je sovražnik potisnil nekoliko nazaj. Popoldne po najhujši artiljerijski pripravi vnovič izvedeni napadi sovražnika so omagali ob protisunkih tu bojujočih se hanoveranskih, brunšvskih in oldenburških rezervnih polkov. Zvečer so potisnili svoje čete deloma spet naprej. Tudi brandenburska 5. pehotna divizija je odbila več s tanki podpiranih napadov sovražnika. Na južnem delu Vaillyja so se nadaljevali mali boji. V Champagni smo bodili pončne sunke sovražnika južno od Riponta.

Bojna skupina generala pl. Gallwitz.

Na Cotes Lorraines pri St. Hilaire in zahodno od Jonvilleja smo izvedli uspešna podjeja. Delne napade sovražnika proti Haumontu in severovzhodno od Thiaucourta smo odbili.

Včeraj smo sestrelili 44 sovražnih letal. Nadporočnik Loerzer je priporil svojo 40. poročnik Rumej svojo 35. in poročnik Thuy svojo 30. zračno zmago.

Berlin, 17. septembra zvečer. Uradno: Med Ailetto in Aisno so omagali ponovljeni sovražni sunki. Z ostalih front ni novega.

pl. Ludendorff.

Francosko uradno poročilo.

15. septembra zvečer. Južno od Oiseja je sovražnik zopet postavil v bran ter v protinapadih pritiskal na naše pozicije. Obdržali smo jih do zadnje. Tekom dneva smo se potastili visoke planote vzhodno od Vauxaillona. Južno od tam smo prekoračili tudi pristojevo Menejean. Enako smo zavzeli višino severovzhodno od Selleny. Število ob večeraj zjutraj ob Aisni vjetih presega 3500 mož.

Angleško uradno poročilo.

15. septembra zvečer. Severno-zapadno od St. Quintina so naše čete večeraj zopet napredovale. Enako so napredovale preteklo noč južno in severno od gozda Hoinon. Kraljeve sovražne napade smo zavrnili. V odseku pri La Basséeju je bila sovražna artiljerija čez noč delavna. V odseku pri Rosselu, Marquionu in Givenchyju je sovražnik silno napadel, pri čemur ga je posebno močno podpirala artiljerija. V odseku severo-zapadno od Armentieresa je deloval sovražnik s plinovimi granatami.

Ameriško uradno poročilo.

15. septembra zvečer. Živahno artiljerijsko in letalsko delovanje v pokrajini pri St. Mihielu. Rano jutraj je izvršil sovražnik pri St. Hilaire prolinapade, mi pa smo ga zavrnili ter je sovražnik pustil mnogo vjetih v naših rokah. Na levem bregu Mosle smo preložili svoje črte za eno do dve angleški milj (3200 metrov) naprej. Ob preložitvi naših črt tja do onstran Gaulnya smo vplenili nadaljnega vojnega materiala, ki ga je sovražnik pri svojem hitrem umikanju zapustil. Celotno število topov, ki smo jih tu vplenili, je naraslo na kakor 200.

Turki zasedli Baku.

Carigrad, 17. septembra. (K. u.) Posebni dopisnik »Agence Milly« poroča, da so Turki vzeli mesto Baku.

Politične novice.

Narodni svet in mirovno vprašanje. V seji predsedstva Narodnega sveta, ki se je vršila 16. sept., je bilo sklenjeno naprositi Jugoslovanski klub, da naj se zastavi za to, da državni zbor predvsem razpravlja o mirovnem vprašanju. Ta točka naj se postavi kot prva na dnevni red prihodnje seje državnega zbora, ki je sklican na dan 1. oktobra.

Samostojna armada in jugoslovansko vprašanje. Iz Budimpešte poročajo 17. t. m.: Dr. Wekerle hoče v parlamentu osnovati veliko enotno večino. Njegov program ima dve glavni točki: rešitev armadnega vprašanja v mažarsko-narodnem zmislu in rešitev jugoslovanskega vprašanja.

Italijani in ljubljanski kongres. Milan, 15. septembra. Vsi italijanski

pečajo s slovenskim kongresom v Ljubljani. »Perseveranza« piše: Bojni klic »Od Gdanska v Trst« izhaja od Poljakov. Kongres je bil sklican v Ljubljano z namenom, da postavi temelje za veliko slovansko alianco. Jugoslovanski državci se mora razen Dalmacije in Istre zasigurati tudi Trst. Čehoslovanski, jugoslovanski in poljski delegati, ki žive v državah entente, so govorili čisto drugače, ko so sklenili pogodbe z italijanskimi politikami, ki so se zavzeli za delegate. Ti delegati so izjavili, da so pripravljene priznati italijanske pravice na Istru in Dalmacijo, Pulj in Trst, ali to so storili šele za zaprtimi vrati, ker so se bali, da bodo desavouirani od svojih rojakov. Mi sedaj vidimo, da obstoji med tistimi, ki so podpisali rimski dogovor, in zastopniki slovanskih narodnosti v Avstriji velika razlika v razumevanju. Prvi so bili pripravljene priznati naše zahteve do Trsta, Šibenika in Zadra, dočim so drugi nasprotno izjavili, da smatrajo za potrebno, da se pridruži jugoslovanski državi Istra, a menda tudi Gorica. To dokazuje, kako je vendar bila opravičena opreznost politika italijanske vlade, ki se je sicer zavzela za potlačene narode Avstrije - Ogrske, ali je istočasno trdovratno ostala pri italijanskih zahtevah. — »Gazetta di Venezia« piše: Mi nismo imeli veliko zaupanja v ljubljanski kongres, ker poznamo njihove ljudi še iz mirnih časov. Jeglič in Korošec sta bila vedno zvesti slugi Habsburžanov. Sploh nam morejo Jugoslovani dati malo zaupanja, ker so bili vsi Slovani pred vojsko krvni sovražniki Italijanov.

+ Nadškof Stadler — ministru Spitzmüllerju. Sarajevski nadškof Stadler je poslal ministru Spitzmüllerju sledečo brzojavko: U ime katolika i katoličnega svetčenstva u Bosni upravo srdačno čestitam Vašoj Preuzvišenosti k Previšnjem imenovanju za zajedničkog ministra financija. Neka bi božjom pomoću Vašoj poznatoj mudrosti i Vašoj Vama prirojennoj energiji što prije pošlo za rukom da ove krasne hrvatske zemlje privedete njihovu cilju, koji iza njihove okupacije i aneksije ne može drugi biti, nego njihovo sjedinjenje s materom zemljom Hrvatskom i time im podadete natrag naravno njihovu podlogu, na kojoj će one tada negda moći oko svoje nacionalne naobrazbe i odgoja kao i oko podizanja gospodarstva na vlastiti svojoj nezavisnoj grudi neutrudljivo raditi, a da im se sile ne rasprše utaman. — Sa Polja sv. Filomene. — Nadbiskup Stadler. — Da je Spitzmüller za mesto skupnega finančnega ministra popolnoma nesposoben in nam Jugoslovanom skozinskozi sovražen, o tem smo že itak bolj obširno poročali.

+ Vedno enaki. Nemce silno boli, da Čehov in Slovencev ta vojna niti gospodarsko ni ugonobila, da niso ostali vsi skupaj goli berači, katerim bi potegnili iz pod nog še zemljo, na kateri stojijo. Namesto tega se godi sedaj ravno nasprotno: Slovani kupujejo nemško posest. Posebno Slovenci, ki so v zadnjih dveh letih kupili v Ljubljani 40 nemških hiš v vrednosti nad 6 milijonov kron. Tudi več veleposrestev in industrijskih podjetij na Kranjskem je iz nemških rok prešlo v slovenske. Da, slovenski kapitalisti stegajo svoje roke tudi po Spodnjem Štajerskem in Koroškem. Tako ogorčen poroča »Grazer Tagblatt« v torkovem uvodniku in prihaja do tegale lepega, spodnještajerskemu nemštvu tako podobnega zaključka: Za časa vojne so obogatili tako Nemci kakor Slovenci. Ampak dočim so Nemci vse svoje vojne dobičke naložili v vojna posojila in jih žrtvovali v druge patriotečne namene, pa Slovenci svoj denar tišče v žepu oziroma ga porabljaajo za narodno hudobijo, t. j. za nakup nemške posesti. Tu mora pomagati — kajpada — država. Razpisati mora prisilno vojno posojilo in stroške za nadaljevanje vojne morajo odslej nositi predvsem Slovani! Pa tudi pri bodoči oddaji premoženja, to se pravi pri enkratnem davku na premoženje mora vlada v prvi vrsti pritisniti na tiste, ki sedaj kupujejo hiše. — Toraj stara nemška pesem: Z rablji ali pa biriči nad Slovane! Pa naj bi si ne želeli iz take družbe?

+ Koroški slovenski socialni demokrati za samoodločno narodov. Na konferenci socialnih demokratov v Celovcu je bila sprejeta sledeča resolucija: Slovensko delavstvo Koroške protestira energično proti nadaljevanju vojske ter zahteva, da se sklene mir, in sicer tak, da ne bo po višanih in ne ponižanih. Slovensko delavstvo Koroške stoji na stališču samoodločbe narodov in želi, da zavlada povsod enakopravnost. Zato pozdravlja sklepe nemških socialnih demokratov iz alpskih dežel v Zell am See. Pridružuje se zato vsem sklepom slovenskega delavskega dne v Ljubljani.

+ Čehi o Burianovi noti. Češko časopisje ne pričakuje veliko od Burianovega koraka. »Venkov« piše: V celi noti je eno samo mesto, ki se peča z določenimi vprašanji, katerih izpeljavo vnaprej in odločno odklanja: o vmešavanju entente v notranje zadeve Avstrije-Ogrske in Nemčije se sploh ne sme govoriti. Nota se sklicuje na Balfourjevo izjavo, katero je podal pred enim letom in na izjavo Lloyd Ge-

orga začetkom letošnjega leta, ki sta izjavila, da morata Avstrija-Ogrska in Nemčija svoje notranje zadeve sami urediti. Nota čisto nič ne omenja zadnjih izjav, ki so jih potem podale Amerika, Francija, Anglija in Japonska o poljski, češko-slovanski in jugoslovanski državi. Niti z besedico jih nota ne omenja. Ne vemo, pravi »Venkov«, kako sodijo države entente in če so pripravljeni njih odločilni činitelji ravno zdaj, ko je ofenziva na zahodu v polnem tiru in ko pošiljajo svoje voje v Rusijo, da se vsedejo k zeleni mizi. — »Pravo Lidu« pa piše: Avstrijsko-ogrsko prebivalstvo ima po štirih letih vojske pač pravico zahtevati, da se ta korak ne izvaja brez njegove soudeležbe in njegovega nadzorstva. Zakaj niso sklicali, predno so izročili noto, delegacij ali parlamenta? Nemški podkancler je izjavil pred dnevi, da se ne sme mir skleniti brez udeležbe najširših slojev prebivalstva, kar mora veljati tudi za Avstrijo.

+ Grof Tisza v Zagrebu. Pretekli petek je dospel v Zagreb grof Tisza v uniformi polkovnika. Ob tej priliki je obiskal bana Mihalovića, grofa Kulmerja in dr. Dušana Popovića. V avtomobilu je obiskal Varaždin, kjer se je pogovarjal z velikim županom grofom Fr. Kulmerjem in županom in podpredsednikom hrvatskega sabora dr. Magdićem. Spotoma se je oglasil v Mariji Bistrici pri župniku Peniću, a v Velikem Marofu je bil na kosilu pri grofu Rudolfu Erdödyju. V Zagrebu je obiskal v nedeljo dopoldne predstojnika za pravosodje dr. Badaja, s katerim je konferiral okoli trideset ure, nadalje je obiskal zagrebskega vojaškega poveljnika, pogovarjal se je dalj časa tudi z banskim svetnikom dr. T. Bošnjakom o gospodarskih razmerah. V noči od nedelje na ponedeljek se je odpeljal z avtomobilom v Karlovac, od koder se odpelje z avtomobilom v Liko. Iz Like odpotuje v Bosno in Črno goru.

+ Vojnogospodarska komisija je v seji 17. t. m. začela razpravo o kovinski centrali. Ministerialni svetnik baron pl. Sochor je poročal o organizaciji za nabavo kovin v vojni. Do leta 1915. se je nabava vršila v inozemstvu, nato se je poseglo po zalogah v notranjosti. Od 80.000 vagonov kovin, ki so se do 30. septembra 1917 rekvirirale oziroma nakupile v notranjosti, sta dali industrija in obrt 66 odstotkov, zasebniki 34 odstotkov. Vrednost kovin je znašala 356 milijonov kron, bilančni preostanek centrale, ki šteje 1500 uslužbencev, 8 milijonov kron. Glavna kovinske centrale znaša 4 milijone kron in se obrestuje po 5 odstotkov, preostanek se bo likvidaciji nakaže vladi. — Posl. Jerzabek, Seitz in drugi so ugovarjali proti pobiranju kljuk; naj se preje pobere kovine po bojiščih.

+ Belgija in Nemčija. Berlin, 17. septembra. (K. u.) Kölnische Zeitung demetira Reuterjevo poročilo, ki je trdilo, da je nemška vlada predlagala Belgiji mirovna pogajanja.

+ Ponudbe Nemčije Belgiji. London, 17. septembra. Listi trde, da je storila Nemčija Belgiji predloge, s katerimi ji zagotavlja po vojski politično in gospodarsko neodvisnost pod gotovimi pogoji, a Belgija mora svoje zaveznike prepričati o potrebi, da vrnejo Nemčiji njene kolonije.

+ Nespreobrnjeni vsenemški general. Berlin, 17. septembra. Vsenemški voditelj general pl. Liebert je govoril v Hanovru o »Angliji in o nemškem miru«. Izvajal je: Sporazumni mir pomenja gospodarski boj kot Nemčije. Belgija mora ostati v nemških rokah in osvojiti moramo francoske železne rudnike. Nemčija mora dobiti tudi primerno kolonialno ozemlje morebiti v obliki strnjenega ozemlja v zahodni Afriki do zahodne meje Maroka.

+ Vsenemec se pere. Iz Berlina se poroča 17. t. m.: Načelstvo »Vsenemške zveze« je objavilo v »Alldeutsche Blätter« resolucijo, ki izvaja: Vsenemška zveza odklanja ogorčeno očitke, da je hujskala na vojsko. Ne hujska se na vojsko, če se računa s političnim razvojem svetovnega položaja in svari pred bodočo katastrofo ter zahteva, naj se narod oborožuje za njo. Malenkosten, neutemeljen in smešen je očitek, da »Vsenemška zveza« podaljšuje vojsko. Vojsko podaljšujejo v resnici tisti, ki nudijo angleškemu, francoskemu in amerišnemu časopisju priliko, da piše o nemškem mirovnem govorjenju in mirovnem ječanju in nudijo sovražnim državljanom možnost, da govore o nepremagljivi mirovni potrebi nemškega ljudstva.

Dnevne novice.

— Dve šolski vprašanji. V zasedenem ozemlju v Italiji so se otvorile šole in italijanski profesorji s Primorskega so imenovani za okrajne šolske nadzornike. Kaj pa je s slovenskimi šolami v beneški Sloveniji? — V obmejnih furlanskih krajih na Goriškem se je začelo naselilo mnogo slovenskih beguncev, kateri se še ne morejo vrniti v svoje porušene vasi. Ali je že kdo mislil na šolski pouk za otroke teh beguncev?

— Dvojna mera. Sedim v Ribnici pri Ulčarju. Pride notri oblasten Kočevar iz Gonenice. »Vi ste reveži, Ribničanje!« pravi. »Pridelate 15 mernikov pšenice in od tega Vam poberejo 5 mernikov. Jaz sem pa pridela 30 mernikov, pa mi ni treba oddati nič. Pri nas vse drugače postopajo.« Blažena Kočevarija!

— Preskrba s krompirjem. Kakor se nam poroča, namerava c. kr. urad za ljudsko prehrano v najkrajšem času politična deželna oblastva pooblastiti, da dovolijo pod gotovimi pogoji lastno preskrbo konsumentov s krompirjem do gotove najvišje mere, ki se bo pozneje določila. Ker se bo na ta način državnim potom zagotovila skorajšnja in zadostna preskrba konsumentov s krompirjem, odpadejo s tem deloma draga tihotapska potovanja, deloma se bo pa tudi na ta način zabranilo, da konsumentje ne kupujejo v tihotapski kupčiji nezrelega krompirja, ki se lahko in hitro pokvari.

— Pravico do državne podpore po zakonu z dne 17. avgusta 1917, št. 376 drž. zak., imajo sicer po besedilu zakona le svojci tistih avstrijskih državljanov in državljank, ki so bili vsled vojne siloma pridržani v sovražnem inozemstvu. Glede Amerike je pa c. kr. notranje ministrstvo odredilo, naj se ne daje državnih podpor — seveda le, če so vsi drugi zakoniti predpogoji podani — le svojcem tistih avstrijskih državljanov in državljank, ki so pridržani v Združenih državah v Severni Ameriki ali v drugih sovražnih državah Amerike, s katerimi je avstrijsko-ogrsko monarhija v vojnem stanju, temveč tudi svojim tistih avstrijskih državljanov in državljank, ki se vsled vojne ne morejo vrniti domov iz nevtralnih držav Amerike, s katerimi torej avstrijsko-ogrsko monarhija ni v vojnem stanju.

— Za častnega kanonika ljubljanskega stolnega kapitlja je cesar imenoval č. g. Janeza Bizjana, dekana in župnika v Moravčah.

— Za vojaškega kurata je bil vpoklican g. Janez Burnik, kaplan v Cerkljah pri Kranju in je odšel 12. t. m. v Trident.

— Ukraden sladkor. Čebelarškemu društvu v Ljubljani je bilo ukradenega iz vagona — 10 polnih vreč sladkorja, skupaj 1000 kg. Četudi železnica poravnata tatvino, bodo čebelarji kljub temu prikrajšani.

— Umrl je Jožef Dolenc, cerkovnik pri Sv. Tomažu na Škofjo Loko, star 59 let. Naj v miru počiva!

— Poročil se je v Kranju rez. nadporočnik Franc Sirc z gđ. Zdenko Pirčevo.

— Iz seje dež. šolskega sveta. Stalno so nastavljeni učitelji oz. učiteljice: Ažman Ana v Postojni, Bantan Julija na Čatežu (okr. Novo mesto), Božič Franciška v Šmarjeti, Beč Ivana v Podragi, Cerar Ivana na Česnjici, Černe Helena v Moravčah, Gröbner Marija v št. Rupert, Groznik Angela v Bukovšici, Jeglič Alojzija v Dražgošah, Jeglič Marija na dnevnem zavetišču 4. mestne deške šole v Ljubljani, Jurca Albina v Šmihelu pri Hrenovicah, Kramarič Ivana v Ajdovcu, Komar Marija v Vrbovcu, Komljanec Alojzija v Škocijanu, Kopitar Elizabeta v Zatičini, Kosmač Mihael v Grahovem, Lavrenčič Marija na Lozicah, Levstik Albina na Vrhnikih, Mandelj Angela na Babnem polju, Novak Alojzija v Sostrem, Pavlič Štefka v Toplicah-Zagorje, Punčuh Katarina v Spod. Logatcu, Sedlak Gizela na Šenturški gori, Sever Melanija v Moravčah, Sušnik Franciška v Iški vasi, Škof Franc v Bojancih. — Za nadučitelje so imenovani: Jarh Jožef v Knežaku, Kovač Mirko v Železnikih, Kovačič Maks v Sv. Križu pri Litiji, Ravhekar Ivan v št. Jurju pod Ljubljano, Schiller Rudolf v Črnomlju in Sotenšek Viktor na Brdu. — Prestavljeni so: nadučitelj Robjek Vinko v št. Vid pri Vipavi, nadučitelj Rostohar Karel v Cerklji; definitivni učitelji oz. učiteljice: Adolf Jožef v Gotnico, Bitenc Marija na slov. dekl. ljudsko šolo v Ljubljani, Čuk Franc v Zg. Logatec, Javornik Josipina na Jesenice, Kogel Leopoldina na Kojso, Kos Leopoldina v Ledine, Kunasž Klotilda v Tržišču, Mejač Roza v Mokronog, Okorn Regina v Radeče pri Zidanem mostu, Poljšak Felicita v Erzeli, Repovž Mirko na 1. mestno deško ljud. šolo v Ljubljani, Vidic Edvard v Rateče in Žebre-Žen Jerica na Bloke. — Vpokojene so učiteljice: Miroslava Hafner na Krki, Franciška Močnik-Terpinc v Blagovici, Pavla Marinko na Viču, Josipina Romih-Jerman v Leskovcu in Julija Jaklič v Besnici. — Stalno sta vpokojena nadučitelja Franc Ivanc v Kranju in Matija Bartel v Semiču.

— Bombe v Kotoru. Zadrski »Narodni List« poroča: Štirje angleški zrakoplovi so poizkušali 30. avgusta napasti kotorske utrdbe in tamkaj zasidrane ladje. Njih bombe so padle večinoma v morje. Od štirih zrakoplovov se je rešil samo eden. Ostali trije so se razbili na skalah; en zrakoplovec je živ, vsi drugi so mrtvi.

Ljubljanske novice.

lj »Narodna galerija«. Opozarjamo na ustanovni občni zbor »Narodne galerije«.

ki se vrši danes zvečer ob 7. uri v povečovalnici mestnega magistrata.

lj Vprašanje realne gimnazije. Od najmerodajnejše strani smo zvedeli, da se vprašanje spremembe II. državne gimnazije v Ljubljani v realno gimnazijo v naučnem ministrstvu najresnejše razmotriva, pred končno odločitvijo se pa morajo rešiti še nekatera vprašanja, ki so s tem v zvezi, če bi odločitev ministrstva za uk in bogocastje glede spremembe zavoda v realno gimnazijo pred začetkom šolskega leta še ne bila mogoča, ministrstvo bi se pa po zneje izreklo za spremembo, bi ne bilo nobene ovire, da se ta odredba ne bi mogla tekom šolskega leta izvesti.

lj Duhovne vaje za čč. gg. duhovnike bodo pri oo. jezuitih v Ljubljani, Elizabetna cesta 9, od 7. do 11. oktobra. Gospodje s kmetov naj prinese kaj živil s seboj, če morejo.

lj Vojakom in dijakom, pa tudi ženskam: svetu in sploh vsem katoličanom, ki mnogo čitajo, je namenjena propoved prihodnje nedelje popoldne ob 5. uri v kapeli oo. jezuitov, Elizabetna cesta 9. Predmet: O velikanskem vplivu čtiva ali berila.

lj Truplo gđ. Franciške Žanove, ki je v nedeljo skupno z desetnikom Pibrom utonila v Gruberjevem prekopu, so včeraj orožniki našli pri Dev. Mariji v Polju. Truplo prepeljejo danes v Ljubljano. Pogreb bo jutri popoldne ob 5. uri iz mrtvašnice pri sv. Krištofu. Trupla Antona Pibra doslej še niso našli. — Vsa Ljubljana sočuvstvuje s težko udarjeno družino.

lj Uradne ure zbiralnice starih oblek pri tukajšnjem magistratu so od četrta, 19. sept. vsak dan od 3. do 5. ure popoldne.

lj Čudno postopanje aprovizacijskega odbora za celokupno ljubljansko učitelstvo se nam je pokazalo v svetli luči ob razdelitvi masti. Aktivnemu učitelstvu se je delila mast že pred mesecem, vpokojencem, vdovam in sirotam učiteljskega stanu pa v torek, 10. t. m., dopoldne. Da se ta mast razdeli, je razposlal aprovizacijski odbor pisma že v nedeljo ali ponedeljek. In tisti srečni, ki so pisemca v roko dobili, so šli na sv. Jakoba trg po mast; kdor je prepozno obvestilo dobil, ni dobil ničesar; nekaterim, ki so tekom preteklega tedna za legitimacije vplačali po 1 K od osebe, torej po 2, 3, 4 ali še več kron, pa celo nobenega obvestila niso razposlali. Ako smo dobri, da skladamo v aprovizacijske namene kronice, mislimo, da se naj tudi vsem enakomerno razdeli, karkoli dobi ta aprovizacijski odbor. Pozivljamo torej vse prizadete, ki niste še naročenih čevljev, plačane kavine primesi in v torek nobene masti dobili, da se takoj zglošite pri društvenem tajniku, da vložijo pritožbo. Pozdrav vsem! — Društven. tajnik.

Primorske novice.

p Goriške srednje šole. Pričetek novega šolskega leta je tu in na stotisoče dečkov in deklic pohiti te dni z veselo utripajočim srcem k vpisovanju za srednje šole. Tudi otroci nesrečne goriške dežele bi po štirih dolgih letih radi šli k šolskemu vpisovanju, a njihove šole so še vedno zaprte. Govori in zagotavlja se, da se otvorijo v začetku oktobra, toda če vemo, kako so dosedaj napredovala obnovitvena dela, moramo po sili biti v tem pogledu veliki neverni Tomaži. Prostori v Velikem semenišču v Semenški ulici, kjer bo nameščena slovenska državna gimnazija, se sploh še ne popravljajo, v prostorih v ulici Proti soškemu mostu, ki so določeni za italijansko realno gimnazijo, je še vedno vojaštvo, pač pa se pridno dela v poslopju, kjer bosta nastanjeni nemška realna gimnazija in nemška realka. Prostori za slovensko moško učiteljsko v S. Gregorčičevem domu in za slovensko-italijanske ženske učiteljske v šoli »Printa« v Codelli-jevi ulici bi se dali hitro prirediti za šolske potrebe. Poklicani faktorji zatrjujejo, da bo vse pravočasno v redu. Upajmo! Toda do 1. oktobra sta samo dva tedna. Poklicani faktorji tudi obljubujejo, da bodo pravočasno otvorjeni konvikti, v katerih dobé dijaki brezplačno stanovanje, hrano, obleko in vse šolske potrebščine. Konvikt za slovenske učiteljske kandidate bi bil v Slovenskem sirotišču, za kandidatkinje v vili »Engel«, za gimnazijce pa v slovenskem Alojzijevišču. Italijanske gimnazije bi sprejeli salezijanci, kandidatkinje pa ursulinke. Vrhovno vodstvo vseh konviktov bi imel ravnatelj Znideršič, kateri se je kot deželnošolski nadzornik begunskih šol že izkazal na tem polju. Če se vse to uresniči, bo napravljeno lepo, plemenito in nujno potrebno delo in državna uprava se vsaj nekoliko oddolži deci onega ljudstva, ki je v tej vojni razmeroma največ trpelo in žrtvovalo. In če je državna uprava vzdrževala v Gradcu na Dunaju in v Kromeriju konvikte samo za italijanske dijače-begunce, zakaj naj bi jih ne v Gorici za italijanske in slovenske? Tudi za profesorje in učitelje, kateri bodo službovali v Gorici, se obetajo priobljiski: preprosto opremljeno stanovanje zastonj ali po nizki ceni, skupna »mensa«, za katero

je baje notranje ministrstvo že dovolilo 40.000 K, in posebna doklada. Vsi ti načrti so jako lepi, dobro mišljeni in izvršljivi, toda pokazati bo treba k malodušnosti, da dobi prebivalstvo zaupanje in da se njegova deca reši velike nesreče duševne nekulture. Vse posle, ki se tičejo obnove srednjih šol, vodi dež. šol. nadzornik dr. Traversa, ki ima svoj urad v ulici Contavalle 2, I.

p Ravnateljstvo c. kr. ženskega učiteljskega v Gorici (ulica Codelli št. 16, Scuola Franta) naznanja, da se pouk na tem zavodu prične meseca oktobra t. l. Prijavitelj se je do 27. sept., za sedaj edino le z dopisnico. Prosilci naj naznačijo svoje ime s točnim naslovom, leto in kraj rojstva, letnik učiteljskega, oziroma vadnice, v kateri želijo vstopiti, in narodnost. Obenem morejo prositi za brezplačen sprejem v konvikt, ki pa je namenjen le Goricancem, ki so uživali državno begunsko podporo. Začetek šolskega leta itd. se isto, tako pravočasno razglasi po časopisih.

p Poneverjenja na pošti. Na tržaškem poštnem uradu na Borznem trgu je zadnji čas večkrat manjkalo denarja; te dni so pregledali blagajno in odkrili znaten primanjkljaj. Kot poneverbe sumljivo so zaprli eno izmed poštinih uradnic, ki je zadnji čas trosila veliko denarja.

p Premoženje so zaplenili dijaku 23-letnemu Rihardu Cantoni, 30letnemu Brunu Miani, 22letnemu Irmu Legat, 21letnemu Aldu Berlam in 22letnemu tehniku Hugu Hirn, vsi pristojni v Trstu in tačas odsotni, ker so osumljeni veleizdaje po § 58c kaz. zak.

p S četrtega nadstropja je skočila na ulico in se ubila 38letna Alojzija Weiss v Trstu. Vzrok bolezni.

p Odprta predaja zasebnih pisem. Ker z vsakim dnem narašča število zaprtih predanih navadnih in priporočenih cenzuri zavazanih zasebnih pisem, se občinstvo v lastnem interesu opozarja, da je take pošiljke treba predajati odprte. Zaprti predana zasebna pisma se namreč brez družega vrnejo odpošiljateljem.

p Most pri Antenalu poleg Novegrada v Istri so zaprli. Uradno poročajo: Nedavno se je sesedlo nekaj stebrov mostu na ustju reke Mirne pri Antenalu poleg Novegrada ter se je most tako znižal, da je prehod čezenj nevaren tako za vozove kakor za ljudi. Da se preprečijo nesreče, je dala oblast rešeni most za nedolžen čas zapreti. Kakor hitro bo mogoče, se bo most popravil.

p Reška plinarna bo radi pomanjkanja premoga ustavila obrat.

p Obsojeni sleparski kvartaci. Radi goljufije z zaznamovanimi kartami so bili na Reki obsojeni Anton Vlakancich in tovar. oziroma tri in pol, dve in eno leto in 200 do 400 K globe. Jos. Miletta je dobil dva meseca zapor in plačati mora 600 K globe.

p Umri je dne 14. t. m. v Rojanu pri Trstu po daljšem hiranju bogoslovec drugoletnik g. Andrej Piščanc. Pokojnik je bil izredno nadarjen in bogaboječ mladenič. Z njim smo v tržaški škofiji veliko zgubili.

p Razprava proti sleparski igralski družbi se je te dni začela na Reki. Obtoženci so Anton Vlakancič, Dugomir Domić, Bogdan Kristelj, Emanuel Miletta in lastnik hotela »Royal« Josip Miletta.

p Gospodična, begunka, izurjena v trgovini, galanterijski stroki, večja tudi pisarniškega dela, stara 18 let, išče katerekoli službe v trgovini, galanterijska stroka, ali pa v kaki pisarni. Pojasnila daje Posredovalnica za goriške begunce v Ljubljani.

p Begunska družina, obstoječa iz 6. družinskih, delavnih moči, bi rada prišla na kako posestvo za poljedelstvo, ali k živinoreji ali kot oskrbniška družina. Pojasnila daje Posredovalnica za goriške begunce v Ljubljani.

p Išče se Neža Leban roj. Gabršček iz Gaberji štev. 10, stara 75 let. Kdor bi kaj vedel o njej, naj nemudoma sporoči »Begunskemu oddelku deželne odbora goriškega« na Dunaju, VIII., Schlesingerplatz št. 2, III. nadstropje.

Štajerske novice.

š Umrl je 17. t. m. v Petrovčah šolski ravnatelj g. Ernest Slanc, star 56 let. Dva dni prej je umrla njegova soproga.

š Podraženje mesa v Mariboru. Mariborski gospodarski svet je mesarjem dovolil, da povišajo cene mesa. Meso stane sedaj: Prednji del K 6.60; zadnji del kron 1.50 in meso za pečenje K 8.30 kilogram.

š Tativina v cerkvi. Iz Ptuj se nam poroča: V mestni in minoritski cerkvi v Ptuj so bili ukradeni 4 oltarni prtici.

š Gorica pri Petrovčah. Prominul je starček 90 let Matevž Šteiner, posestnik

na Gorici. Bil je mož plemenitega značaja, kateremu je zlasti sedanja vojna zadala težke udarce. Imel je dva sina, katere je oba moral žrtvovati na oltar domovine.

š Savinjska podružnica S. P. D. obhaja letos 25 letnico svojega obstanka. Na večjih krajih so se ustanovili posebni odbori, ki hočejo društvu gumno pomagati s tem, da nabirajo ustanovnike, letne nove člane in častna darila. Ustanovnik plača enkrat za vselej 100 K, letnik pa 6 K in 2 K vstopnine. V zavedno narodnem trgu Žalec je nabirala gospica Angela Hodnikova in je dobila sledeče ustanovnike: g. Janko Šoster, trgovec; g. Vilko Kukec, veleposestnik; g. Vinko Kveder, veleposestnik; gosp. Vinko Vabič ml., veletržec; gospica Angela Hodnikova, vsi v Žalcu; g. Lojze Štribar ml. v Št. Petru. Kot letniki so pristopili: g. Fr. Pikl, veleposestnik; g. Ivan Vizovišek, trgovec; g. Rudolf Lorber, poštar; g. Vilko Senica; g. Edvard Kukec, veleposestnik; č. g. dr. Josip Jeraj, kaplan; gđc. Malika Vargazon, poštna uradnica; ga. Mici Piliš, trgovka; g. dr. Rih. Bergmann, zdravnik; g. Jos. Kodre, živinozdravnik; ga. Julka Kodre, soproga živinozdravnika; g. Albin Mikuš, občinski tajnik; g. Fr. Hodnik ml.; g. dr. Kunst, zdravnik, vsi v Žalcu in g. Iv. Naraks, veleposestnik v Zgor. Ložnici ter ga. Minka Detičkova v Kral. Vynohradih. Častno darilo je plačal g. Franjo Roblek, veleposestnik v Žalcu 10 K, ravno tako g. dr. Rih. Bergmann, drugi so plačali svojo navadno letnino. Lepa planinska hvala vli nabirateljci gospici Angeli Hodnikovi za nabrano vsoto 766 K. Dal Bog, da bi se tudi drugod našle tako požrtovalne nabirateljice in pomogle društvu, da lahko svoje plodonosno narodno in planinsko delovanje nadaljuje ter ohrani naše lepe planine v slovenskih rokah.

Koroške novice.

k Čudna skrb za delavce v Možici. Kakor mnogo drugih, sta tudi Mrvova in Strzetova kmetlji že davno grofova lastnina. Stanujejo tam večinoma delavci in vsak ima kosček zemlje v najemu, da lažje preživi sebe in svojo družino. Kar naenkrat pa je prišel zdaj ukaz, da morajo vsi najemniki prepustiti zemljišča guštanjskemu grofu, ker hoče gospodariti sam. Morebiti hoče še prav poceni naše kravice in koze, ki jih zdaj s pečevjem ne moremo krmiti, da potem lažje stradamo v njegovih napol podrtih baltah! Ne more se to postopanje drugače imenovati kot krivica, tem večja, ker so med oropanimi delavci celo taki, ki delajo v guštanjskih tovarnah, in pa penzionisti, ki so najboljše moči svojega življenja žrtvovali v grofovi službi. In če se že vzame zemljišča vsem, zakaj pa ne tudi nekemu gospodu tukaj, ki bi brez njegove pač lažje živel, kakor mi ubogi delavci? Saj ima svoj mastni penzijo, svojo plačo kot občinski tajnik, kot čuvaj tukajšnjih grofovskih fužin in bogve kaj še. Zraven je pa dobival še, kakor se govori, ubožne kartel! Seveda se nam siple pesek v oči, češ, grof bo zato sam gospodaril, da svoje delavce v Guštanju lažje preskrbi z živili. Pa bomo šele videli, kaj bo za delavce odpadlo.

k Guštanj-Ravne. Po naši tovarni in širši okolici je znan kot zagrižen in velik Nemec oziroma nemškutar Robl, ki je bil tudi na slovečem shodu v Št. Janžu na strani bežečih Nemcev. Po shodu se je hvalil, da je učitelja Doberseka z nožem napadal in kazal svojo nemško kulturo na kolodvoru v Spodnjem Dravogradu nasproti posameznim Slovencem. — Na splošno veselje je sedaj ta Robl odpuščen iz službe v naši tovarni, ker v svoji ošabnosti in nemški nadutosti tudi gospodov pri tovarni ni bil več vseh. Čudno pa je, da kljub temu, da nemški Robl že cel mesec ni več v službi pri tovarni, hodi še vedno nadlegovat za živež v tovarno in odjedat kruh trpečim, stradajočim in pridnim delavcem. Ako kateri drugi zgubi službo pri tovarni, mora takoj odriniti k vojakom, da ne more brez dela okrog postopati, a z nemškim Roblno, ki je tudi vojak, se ravna drugače. Kaj je temu vzrok?

k Predraga svinja. Veleposestnik Hugu pl. Knapitsch pri Brežah je začetkom meseca aprila t. l. ponujal tovarniškemu uradniku Wiesmajerju 150 kg težko svinjo na prodaj ter zahteval 35 kron za kilo žive vage. Radi navijanja cen ga je celovsko deželno sodišče obsodilo na 5 dni poostrenejega zapor.

k Guštanj. Tukaj se splošno govori, da bode odstopil naš župan g. Čas, (sam pravi, da Tschaff), ker ne more več zmagovati težkih županiških in aprovizacijskih skrbi in težav. Mi pa mislimo, če bi se brigal toliko za živež kakor se briga za nemškonačionalno politiko, da bi bili v Guštanju in v Ravnah med stradajočimi delavci boljši

čas. Mogoče pa hoče Tschaff bežati pred Jugoslavijo? Mož ni neumen in ve, da Jugoslavija prihaja. — Poročila sta se dne 3. t. m. slovenski mladenič Gregor Lipovnik pd. Potočnikov na Dobrihah z mladenko Uršulo Zakotnik pd. Rutnikovo. Novoporočencema želimo obilo sreče!

k Prevaljsko-črnska železnica. Pri gradnji železnice Prevalje-Črna je bilo več posestnikov oškodovanih, nekateri prav občutno. Vzeli so jim zemljo, vrtove, njive in travnike. Nekaterih sploh niso vprašali ne za dovoljenje, ne za odškodnino. Enega ali dva so vprašali za odškodnino in ponudili sedanjim razmeram veliko premajhno ceno. Začeli so delati, posestniki pa naj molčijo h krivici, ki se jim je godila. Šele na interpelacijo Jugoslovanskega kluba so posestnike zopet vprašali za odškodnino po komisiji. Ta je določila ceno, s katero posestniki tudi niso povsem zadovoljni, posebno ko vrednost denarja od dne do dne pada. In sedaj poslušaj zanik: ne se te odškodnine jim niso plačali do današnjega dne, četudi bo že leto, kar zidajo železnico. Kmetje pa morajo vkljub temu oddajati svoje pridele in plačevati davke. Posestniki trpe dvojno škodo in očitno krivico. Če so jim že enkrat vzeli zemljo, naj bi jim plačali tudi sedanjim razmeram primerno odškodnino in sicer takoj in brez odlašanja, ker čakal je tisti, ki je s češnje padel, pravi slovenski pregovor. Zato prizadeti posestniki resno vprašajo: Kdaj dobijo plačano odškodnino in sicer z obrestmi vred, odkar delajo železnico, sicer se bodo morali obrniti še enkrat na Jugoslovanski klub, da dosežejo svojo pravico.

k Tatvine v Možici so seveda na dnevnem redu, seveda še bolj na nočnem. Pa kaj se boš trudil z repico in sadjem, si je mislil neki uslužbenec celovške tvrdke Racman, ki zida tukaj električno centralo za rudokope. Kar veliki »los« je hotel potegniti in je dvignil na pošti 8000 K, ki jih je tvrdka poslala vodji podjetja, iz blagajne je pobral 3000 kron ter jo popihal brez slovesa. Ker je pa vendarle hotel biti še malo pošten, je poslal ključke prazne blagajne Racmanu v Celovec. Pa menda ni bil vaju nositi tolikoga bogastva, ker ni prišel dalje kot do Maribora, kjer so mu priskočili na pomoč orožniki, da ne opeša.

Prosveta.

pr Koncert umetnice virtuozinje Nives Luzzattove bo v nedeljo dne 22. t. m. v Ljubljani nudil resnično krasen umetniški žitek. Pred izbruhom vojne je Nives ravno dovršila svoje študije v izvrstni šoli primarija najslavnejšega laškega komornega kvarteta v Bologni. Njena mati, ki tudi v koncertu sodeluje, Ida Luzzatto de Filippi, je profesorica na Tartinijevem konservatoriju v Trstu in priznana, dovršena umetnica pianistinja. Ob izbruhu vojne z Italijo ste mati in hči bežale iz Trsta in že nad dve leti uživale vse »grenkosti« in vse »sladkosti« begunskega taborišča v Wagni pri Lipnici na Štajerskem. V dolgih žalostnih dneh begunstva so bili za mater in hčer edini jasni dnevi, kadar je Nives koncertirala z največjimi, od najstrožjih kritikov v navdušenju hvaljenimi uspehi v Gradcu, Trstu, Pulju, Budimpešti in drugod. Umetnica je reprezentantinja najlepše, temperamentne glasbene nadarjenosti juga. Naj bi naše občinstvo umetnici tudi v Ljubljani priredilo jasn, prijazen dan z mnogobrojnimi obiskom koncerta, sebi pa veselje z glasbenim užitkom.

pr Novo hrvatsko dramo je napisal M. Donadini pod naslovom »Bezdan«. Premijera bo že v mesecu oktobru v Zagrebu.

Gospodarske novice.

g Jadranska banka. Kakor smo že poročali, zvišuje Jadranska banka svojo delniško glavnico od 20.000.000 kron na 30.000.000 z izdajo 25.000 novih delnic po 400 kron nominalne. Od teh se bode ponudilo 20.000 delnic starim delničarjem po kurzu 575 kron in sicer tako, da odpade na vsakih 5 starih delnic opcija na 2 novi, ostalih 5000 komadov pa se daje na javno subskripcijo po kurzu 675 kron. Nove delnice participirajo na čistem dobičku zavoda za leto 1919. Subskripcija se bode vršila v času od 25. septembra do 15. oktobra 1918.

g Hrvatsko centralo za izvoz vina so ustanovili v Zagrebu.

g Tovarno konserv so ustanovili v Zagrebu.

g Vinska trgateg v Dalmaciji. Dočim je Dalmacija pridelala ob srednjih letinah okoli 1 milijono hl vina, se more letos računati le na polovico te količine.

g Vino ostane tudi po trgatvi drago, tako menijo izvedenci. Vinogradniki zahtevajo po 10 do 15 K za liter v kleti. Vinska posoda se je nezasišano podražila; sod 100 litrov stane 200 K, dočim si preje kupil 1 hl vina s sodom vred za 50 kron. Vina bo letos dokaj več nego lani, a radi deževnega in hladnega vremena bo slabše kakovosti. Morda bo to kaj vplivalo na ceno, a nade ni veliko. Za vinopivca stoji stvar tem slabše, ker letos tudi sadjevca ne bo veliko, ker so jabolka slabo obrodila. Za lanske sadjevece zahtevajo pridelovalci po 4 K za liter v kleti; ako se prištejejo dragi prevozni stroški, stane liter sadjevca okroglo 6 K.

g Navijanje cen cementa in verižna kupčija z inozemskim cementom sta tako narastla, da so se na posredovanje državne zveze trgovcev s cementom pristojne oblasti odločile za odredbo v odpravo teh neprilic. Ustanovila se je zadruga »Ein- u. Verkaufsvereinigung österreichischer Zementländer, reg. Gen. m. b. H.« na Dunaju, ki se ji je priznala pravica, da je edina upravičena za uvoz, torej za nakup in nadaljnjo prodajo inozemskega cementa. Zategadelj se mora vsakdo, ki namerava kupiti inozemski cement, bodisi nemški, ruski ali ruskopoljski, obrniti na zadrugo, če se neče izpostaviti nevarnosti, da bi bil smatran za verižnega trgovca. Samo po sebi se ume, da se more prodaja izvršiti samo na trgovce, ki so trgovali že pred vojsko. Navedena zadruga je za preskrbo tevsakere količine cementa po nizkih cenah na razpolago.

Aprovizacija.

a Marmelada na zelene izkaznice B. Stranke z zelenimi izkaznicami B prejmejo marmelado v četrtek, dne 19. sept., v petek, dne 20. sept. in v soboto, dne 21. sept. pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določeni je ta-le red: v četrtek, 19. sept. popoldne od pol 2. do pol 3. št. 1—150; od pol 3. do pol 4. št. 151 do 300; od pol 4. do pol 5. št. 301—450; od pol 5. do pol 6. št. 451—600. V petek, 20. sept. popoldne od 8. do 9. št. 601—750; od 9. do 10. št. 751—900; od 10. do 11. št. 901—1050; popoldne od pol 2. do pol 3. št. 1051—1200; od pol 3. do pol 4. št. 1201—1350; od pol 4. do pol 5. št. 1351—1500; od pol 5. do pol 6. št. 1501—1650. V soboto, 21. sept. popoldne od 8. do 9. št. 1651—1800; od 9. do 10. št. 1801 do 1950; od 10. do 11. št. 1951—2100; popoldne od pol 2. do pol 3. št. 2101—2250; od pol 3. do pol 4. št. 2251—2400; od pol 4. do pol 5. št. 2401—2550; od pol 5. do pol 6. št. 2551 do konca. — Stranka dobi za vsako osebo 1 kg marmelade. — 1 kg stane 3 kron.

a Meso na zelene izkaznice B št. 1601 do konca. Stranke z zelenimi izkaznicami B št. 1601 do konca prejmejo meso v četrtek, dne 19. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa. Določeni je ta-le red: od 8. do pol 9. ure šteje 1601 do 1800, od pol 9. do 9. ure šteje 1801 do 2000, od 9. do pol 10. ure šteje 2001 do 2200, od pol 10. do 10. ure šteje 2201 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 10 dkg mesa/kilogram stane 2 kroni 80 vinarjev.

a Prodaja praških klobas po nižjani cenf. Mestna aprovizacija bo prodajala klobase v vojni prodalnji v Gosposki ulici v četrtek, dne 19. sept. popoldne strankam z zeleno izkaznico A od št. 150—250. Vsaka oseba dobi pol kilograma. 1 kg stane 6 kron.

DAROVI SLOVENSKEH VOJAKOV DO 18. SEPTEMBRA 1918.

II. izkaz.

Za Krekov spomenik: Josip Rozman, Larič, 6 K; Val. Mikec, pp. 95/37. mab. 1 K; Iv. Slapničar, polj. boln. 1006, 1 K; skupaj 8 kron.

Za skladišče S. L. S.: Rado Rihar na »Metkoviću« 8 kron.

Za Slovensko narodno gledališče: Ivan Zorž, teh. vod 30, nask. baona, 8 kron.

Za Slovensko šolo v Mariboru: Jan. Cerkovnik, stražm., Qu. A. 16, 5.50 K; Jos. Vukšinič, brz. stotn. 18 K; J. Medved, DAG, 46, 4.50 K; Ign. Strnad, brz. stotn. 16, 1 K; skupaj 29 kron.

Za »Slovensko Stražo«: Ant. Modic, prov. kor. str. p. 3.50 K; Franc Uršič, prap. nask. stotn. 56, 8 K; Ant. Zitnik, 15 cm topn. baon 1/8, 2.50 K; Tom. Likar, pp. 97/7, 15 K; Al. Vrhniak, kad. asp., Lestizza, 4.50 K; skupaj 33.50 kron.

Za Ciril Metodovo družbo v Ljubljani: Franc Petek, stražm., Potvorow, 26 kron.

Za Ciril Metodov družbo, moška podružnica Trst: Anton Lozar, pp. 100/40, 10.50 K.

Za slepe vojake: Lovro Košir, črn. baon 10/1, 11 K; Rok Mozetič, 15 cm topn. bat. 1/8, 9 K; Rud. Korošec, prap., Prijepolje, 3 kron. Štef. Kolb, voj. kurat, ulan. polk 12, 12 K; Iv. Kampjut, voj. orož., Prijepolje, 4 K; Fr. Bidovec, nar., Jedrzeow, 13.50 K; skupaj 52.50 kron.

Skupna vsota II. izkaza 175.50 kron.

Ker se je izvedelo o osebi, ki je našla na praznik 15. avgusta otročjo temno-modro volneno jopico od Razdrtega do škofije, se pozivlja, da jo takoj vrne pri g. Javorniku na škofelji, drugače bo sodniško zasledovana.

Zgubil se je večeraj med 5. in 6. uro na električni železnici od južnega kolodvora do Zaloške ceste železniški voznik list na ime Leop. Sekač in še neko drugo potrdilo. Dotičnik, ki je po pobral je naprošen, naj odda na Zaloški cesti št. 13 g. Ani Zupancić.

Našla se je manjša vsota denarja. Zgubil telj naj se oglasi na cesarja Jožefa trgu št. 5 vrata 5.

ISČE SE dobra in zdrava

DEKLE

za vsa hišna dela. Hrana izvrstna, plača dobra. Naslov: Profesor Lj. Mrdjenović, Zadrž. Petrovčaka ulica 4. 3393.

Sprejme se

služkinja

za vsa domača dela. Polzve se v trgovini Iv. Bonač Ljubljana.

preprosta, a čedna

SOBA

z dvema posteljami SE ISČE za dva gospoda delavskega stanu. — Ponudbe pod št. 8 na upravnistvo »SLOVENCA«. 3382

Poštena

delavka in deček

se sprejme takoj pri Ivan N. Adamič, Sv. Petra cesta Ljubljana.

ISČE SE

blagajničarka

Hrana in stanovanje v hiši. — Ponudbe pod šifro »Blagajničarka« na upravništvo »SLOVENCA«. 3379

Zahvala.

Povodom prebriske izgube moje srčnojubilne soproge oziroma skrbne mamice, gospe

Razke Veroušek

došlo mi je toliko dokazov iskrenega sočutja, da mi ni mogoče se vsakemu posebej zahvaliti.

Naj tedaj tem potom izrečem svojo globokočutečo, srčno zahvalo vsem, ki so mi na ta ali oni način tešili mojo neizmerno bol. Osobito pa se zahvaljujem gg. pevcom za v srce segajoči žalostinki, darovalcem prekrasnega cvetja ter vsem, ki so v tako nepričakovano obilno število spremili moje najdražje k prežgodnjemu grobu.

Miha Veroušek

magistratni računski revident.

Mesto posebnega obvestila.

Potrli neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom pretresljivo vest, da je naš nad vse ljubljani dobri oče, brat, svak in stric, gospod

Ernest Slanc

sol. ravnatelj

v torek 17. t. m. ob 6. uri zjutraj po kratki mučni boleznii previden s tolažili sv. vere v 57. letu starosti sledil svoji predvčeršnjim umrli soprogi.

Pogreb draga nepozabnega se vrši v četrtek 19. t. m. ob pol 5. uri popoldne iz hiše žalosti na pokopališče sv. Kancijana v Zalcu.

Sv. maša zadušnica se bode darovala v petek, 20. t. m. ob 8. uri zjutraj v tukajšnji cerkvi.

Petrovče, 17. sept. 1918.

Žalujejo ostali.

Pogreb naše na tako žalosten način ponosne, iskreno ljubljene in nesomestljive hčerke

Franice

bo v četrtek dne 19. t. m. ob 5. uri popoldne izpred deželne bolnišnice k sv. Križu.

Vse, ki ste poznali to blago, zlato dušo, pristrčno, prosimo spominjate se je v svojih molitvah.

Naj v miru počiva!

V Ljubljani dne 18. septembra 1918.

Neizrekljive žalosti potrta rodbina
F. Žan-ova.

SUHE GOBE, nemešane, jedilne, same jurčke, 3416

IZTOČEN MED, VOSEK, 3416

BRINJEVO OLJE, razna domača

ŽGANJA, KUMNO itd. KUPI

sako množino po najvišjih cenah

M. Rant, Kranj.

Prodaja: VINO, ŽGANJE itd.

Iščem

Vzgojiteljico

veščo glasovirja k trem otrokom, stari 5, 7 in 9 let. Cenj. ponudbe z navedbo plače prosim pod "Vzgoja" 3417 na upravo "Slovenca".

Išče se

Kavarniška kuharica

Irana in stanovanje v hiši. — Ponudbe pod šifro "Kavarniška kuharica" na upravnistvo "SLOVENCA". 3378

Postranski zaslužek

se nudi osebi, ki prevzame pri nekem frustvu pobiranje članarine in razna-anje društvenih razglasov. Pogoji je očnost in poštenost. Pismene ponudbe naj se pošljejo na upravnistvo "Slovenca" pod "Točnost" 3403.

Zamaške

ove in stare kupi vsako množino vrčka JELACIN & KO., Ljubljana, ljubljanska industrija probkovih zamašk.

Pozor!

Črnatost, kožbene v dveh manj, fondant, kocke, mentol, malc itd. pripravila za debelo

G. Darbo, Ljubljana

Mestni trg 13.

izdala konzorcij "Slovenca".

ODDA SE za dve osebi

Stanovanje

obstoječe iz sobe, kuhinje in pritlikla. Naslov v upravnistvu "Slovenca" pod št. 3407.

SPREJME SE takoj dobra

dekla

K KRAVAM IN PREŠIČEM. — Vsa oskrba v hiši; plača po dogovoru. — Naslov pri upravnistvu "Slovenca" pod št. 3414.

Zračno, mobilirano

sobo s hrano

IŠČE profesor. Prispeva eventualno z živili. — Ponudbe na upravnistvo "Slovenca" pod: "M. 5". 3411

PRODA SE takoj tri pare lepih

prašičkov

po šest tednov starih, lepe pasme. — Poizve se v gostilni "Pri ribiču" na Dolenjski cesti v Ljubljani. Cena po dogovoru. 3409

SPREJMEMO

URADNIKI

z večletno prakso pri lesni trgovini, zmožnega knjigovodstva ter slovensko, nemško in laške korespondence.

HUDOVERNIK & COMP., Radovljica, Gorenjsko.

Več deklet

se sprejme v kartonažni tovarni I. Bonač, Ljubljana.

Pozor! Pozor!

Tvrda G. Darbo

LJUBLJANA, Mestni trg št. 13

naznanja svojim cenjenim odjemalcem od tukaj in od daleč, da bode trgovina

zopet odprta

OD 15. SEPTEMBRA DALJE. 3328

Va. Maj. proklamirano M. c. in. Kr. Apost. Volič.

45. c. kr. državna loterija

za civilna dobrodelna namena.

Ta denarna loterija ima 22.787 dobitkov v novem denarju in skupnem znesku 700.000 K.

Glavni dobitnik znaša 250.000 K.

Žrebanje bo javno na Dunaji dne 3. oktobra 1918.

Srečka stane 5 kron.

Srečka se dobiva pri oddetku za dobrodelno loterijo na Dunaji, III., Verdere Zelamištrass 5, po loterijah, trafikah, pri davčala, poštnih, brezolovih in železniških uradih, pri mesaricah itd. Igralni nadst za kupno srečko zlasti. Srečka se pridružuje postojne prosto.

Od c. kr. generalnega rav-nateljstva državnih loterij (oddelek za dobrodelne loterije.)

SIGORIN

zatre čudovito naglo

stencil

vzorčna steklenica 4 K, velika steklenica 16 K, brizgalnica 2 K. Dobiva se v vseh lekarnah in drožerijah. Glavna zaloga za Avstro-Ogrsko:

Apothekenzur Hofnung: Pees 16, Ogrsko

Lekarna "Pri upanju": 3410

Glavne prodajalne v Ljubljani: Lekarna Gabr. Piccoli in Mr. R. Sušnik ter drožeriji Ant. Kane in B. Čvančara

KUPIJO SE slovenske in nemške

antikvarične knjige

tudi cele zbirke. — Pismene ponudbe se prosijo na naslov: A. Strucelj, Ljubljana, Sv. Petra cesta 17. 3410

Platno

SE PRODA ali ODDA ZA ŽIVILA.

Ponudbe z navedbo ponujane cene, oziroma vrste in množine živil na upravnistvo "Slovenca" pod: "Platno" 3412

Dobre ohranjeno

moško kolo

znamke "Fuchs" SE PRODA. Poizve se v gostilni "Pri zvezdic", Spodnja Šiška št. 22. 3413

KUHARICA 3408

v župnišču si želi premeniti službo v kako župnišču v bližini mesta ali tudi na deželi vsaj do 1. oktobra. Vajena je vsega gospodinjstva, tudi se razume na kmečka dela. Dobra spričevala na razpolago. Poizve se pri Mariji Lužar, posredovalnica služb, Kranj.

Delavce in delavke

sprejme takoj v službo strojna tovarna SAMSA & CO. v Ljubljani, Metelkova ulica 4. Zglaševanje od 4. do 5. popoldne.

Vreče na debelo

Sulo v štrunah

kupi v vsaki množini "Weingarten", Dunaj VII., Kaiserstrasse 90. 3087

SPREJME SE

prodajalka-začetnica

zmožna slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi ter priključne znanosti, v boljšo trgovino proti primerni plači. V število izkušnje izajo prednost. Natančne ponudbe na upravnistvo "Slovenca" pod: "Prodajalka" 3269.

IŠČEM izurjenega, vojašične prostega

žagarja

za vodno žago na Dolenjskem. Stanovanje, drva prosto. — Naslov pri upravi "Slovenca" pod št. 3308.

Kupim

zamaške

in vreče

in plačam za nove zamaške K 110.— za kilogram, stare, zavrtane, a ne zdrobljene K 65.— za kilogram, dolge šampanjske zamaške, ne umetno blago, K 1.— za komad, in za vreče, kron 14.— za komad. — Prevzamem vsako množino proti prejšnji vpslatvi vzorca in aviso po povzetju. 2871

E. Landskroner

mesto za nakup vreč in zamašk

Gredac, Ljubljana 15.

100.000 l

hvaljenih odjemalcev potrdilo, da milcevnic korenin "Rhabarbar" v trah dveh brez bolečin odpravi karja odvajanje, urdo kožo. Uspeh izjemni! Cena 3 K, 3 lončki 7 K, 6 lončkov 10 K. Poupi, pršek, "Ita" odstranja naglo pot na rokah in nogah. Cena K 2-50, 3 lončke 6 K. Krema "Circos" omekša razpokane roke. Cena 3 K, 3 lončki 12. Zobobol "Fides" najtrdov, revmatizma, bolečine, ko je z vse odredko, in pri otilih zobeh. Če ni uspeha, denar nazaj. Cena 3 K, 3 lončke 7 K, 6 lončkov 10 K. Nikel, olin, zobovja, pe nenglet, duha! Srečno bele zobe da "Xir", zobna tekočina. Takoj, uspeh! Cena 3 K, 6 lončki 7 K. KREMA, Kaschau (Kasau) i. poštni predal 12-30, Opatka. 1146

KATERI vpok. duhovnik

bi hotel s 1. novembrom 1918 prevzeti oskrbovanje male župnije v mirnem kraju? 500 duš, 1 razred šole, 5 km od železnice. — Natančneje pri župnijskem uradu v Zvabeku, p. Pliberk, Spodnje Koroško. 3346

Poskrbite že sedaj za svojo potreščino

žveplenege prahu

ker bo vsled neprestanih transportnih težko nemogoče pravčasno dobaviti žvepleni prah.

99% čist sičillj. žvepleni prah

in 65/70 % sivi žvepleni prah od 100 kg višje v vsaki množini.

»Vaterländ. Handels- und Verkehrs-Akt.-Gesell.

Budapest V., Akademia ut. 20, Naslov za brzojave: Grossist.

BARVE ZA OBLEKE

v priznato najboljši in zanesljivi kakovosti.

Vse vrste barv, snih in oljnatih, mavce (gips), masinec (Federweiß), strojno olje, prašno olje, karbolinej, steklarski in mizarški klej, ple-skarske, slikarske in zidarske čopiče, kakor tudi druge o to široko spadajoče predmete ima še vedno v zalogi tordka

A. Zankl sinovi, Ljubljana.

Ceniki se za časa vojske ne razpošiljajo.

Razpečevalnica konj (Pferdeverwertungsstelle)

v Ljubljani rabi večjo

pašo za konje

ki se nahaja v bližini Ljubljane, in hoče isto vzeti v najem za celo leto. Posestniki, ki imajo take paše in ki so pripravljeni isto dati v najem naj to sporoče razpečevalnici konj v Ljubljani.

Kranjska deželna podružnica

n.-a. dež. življenske in rentne, neogodne in jamstvene zavarovalnice v Ljubljani, Marije Terezije cesta 12, II. n.,

sprejema zavarovanje na doživetje in smrt, združeno tudi z vojnim rizikom, otroških dol, rentna in ljudska, neogodna in jamstvena zavarovanja.

— Javen zavod. — Absolutna varnost. — Nizke premije. —

Prospekti zastoj in poštine prosto. — Sposobni zastopniki se sprejemajo pod najugodnejšimi pogoji.

K št. 221.

3406

Razglas.

S tem se v zmislu prvega odstavka § 83. a) pravil razglašja, da je c. kr. deželna vlada za Kranjsko od izrednega obnega zbora dne 26. maja 1917 v zmislu cesarske naredbi z dne 4. januarja 1917, drž. zak. št. 6, spre-menjena in po zakonu od 20. novembra 1917, drž. zak. št. 457, popravljena blagajnična pravila z odlokom od 16. avgusta 1918, št. 19.858, odobrila, ter stopijo

dne 1. oktobra 1918

definitivno v veljavo.

V bistvenih, zlasti na plačilno dolžnost delodajalcev in zavarovan-cav ter na dajanje blagajne se nanašajočih spremembah obvestili se bodo p. n. interesenti še posebej, v kolikor te še niso bile razglašene ob provizo-ričnem uveljavljenju pravil s tuuradno okrožnico od 25. junija 1917, k št. 154.

Natančnejša pojasnila se dode v blagajni, Turjaški trg št. 4, prvo nadstropje, vsak delavnik od 8. ure dopoldne do 1. ure popoldne, kjer so na vpogled tudi pravila. Po njih dotisku oddajala bo blagajna pravila do 15. oktobra t. l. brezplačno, pozneje pa po 1 K izvod. (Naredba ministrstva za notranje zadeve od 24. marca 1898; št. 8401.)

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani,

dne 12. septembra 1918.

MIHAEL ROŽANEC, s. r., načelnik.

Edini slovenski zavezi brez tujega kapitala je:

Vzajemna zavarovalnica

proti požarnim škodam in poškodbi cerkvenih zvonov

Ljubljana, Dunajska c. 17, Ljubljana.

Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. raznovrstne izdelane stavbe, kakor tudi stavbe med časom zgradbe, 2. vse premično blago, mobilije, poljsko orodje, stroje, živino, zvonove in enako, 3. vse poljske prideleke, žita in krmo, zvonove proti prelomu, sprejema tudi zavarovanja na življenje, oziroma doži-vetje in druge kombinacije in proti neogodam, vsakovrstna pod-jetja, obrti kakor tudi posamezne osebe za deželno nižjeavstrijsko zavarovalnico, od katere ima tudi dežela Kranjska po-družnico.

Varnostni zaklad in udnine, ki so znašale l. 1916 K 906.828-91, so poskočile koncem l. 1917 na 1.081.838-54.

Tedaj, čimvečje zanimanje za ta edini slovenski zavod, tembolj bo rastele zaklad.

Ponudbe in pojasnila daje ravnateljstvo, glavno poverjenistvo v Celju in na Preseka, kakor tudi po vseh farah nastavljeni po-verjeniki. Cene primerne, hitra cenitev in takojšnje izplačilo.

Ne puščajte očerk samih, da se požari omenejo!

Ne puščajte očerk samih, da se požari omenejo!